

Dansk

Selskab

for

Tibetansk

Kultur

TIBET

Nummer 89

Årgang 32

December 2016

Adresse: Jansvej 12, 2.tv.
2300 Kbh. S
E-mail: dstk.info@gmail.com
Web: www.dstk.dk

Telefon:

Formand, redaktion, butik: + 45-20 30 38 18
Næstformand, medlemskab: +45-28 83 85 88 (tlf.-tid:
19:30—21:00)

DSTK's bestyrelse:

Grethe Sørvig (formand, butik, redaktør, layout), Lillian Evang (næstformand, medlemsadministration), Kirsten Sundsvold, Tsewang Lhundup og Jørgen Evang.
Suppleanter: Wangdi Gyalyen og Anni Qvistgaard.
Revisor: Wendel CPH.– FLO Regnskab.

Medlemskontingent:

Enkelt medlemskab	250 kr. pr. år
To på samme adresse	350 kr. pr. år
Firmaer	500 kr.pr. år

Kontingent og gavebidrag til Selskabet kan indsættes på **reg. nr. 9570, kontonummer 342 87 88** eller **betales med MobilePay tlf.: 20303818. Husk at skrive dit navn på indbetalingen.** Kontingentet dækker udgifter til Selskabets daglige drift, fx trykning og forsendelse af medlemsbladet og arrangementer som fx invitation af H.H. Dalai Lama, Losar, foredrag og andre arrangementer.

Sponsorbidrag til vore projekter for tibetanere i Tibet og i eksil kan indbetales på: **Reg.nr.: 9570, kontonummer: 342 87 88** eller **betales med MobilePay tlf.: 20303818.** Husk at skrive projektets kodeord på din indbetaling.

Redaktion:

Grethe Sørvig og Louise Lundberg Claesen

Layout: Grethe Sørvig.

Bladets forside: De 12 beskyttende Tenma Gudinder, med Tashi Tseringma i midten. Se omtale s. 11.

Trykkeri: Laser Tryk A/S

ISSN: 1397– 9248

Indhold

- 3 'Interview med en Dakini', af Ærværdige Robert Kunsang.
- 9 Omtale af Khadro-la i bogen, 'Sun of Devotion, Streams of Blessings' af Lama Zopa Rinpoche.
- 11 'Palden Lhamo og De 12 Tenma Gudinder', af Grethe Sørvig.
- 12 'Tibetaner-kvarteret i Chengdu', af tibetolog og adjunkt Trine Brox.
- 17 Nyt om projekter, af Grethe Sørvig.
- 21 'Den dybe forbindelse mellem tibetansk astrologi og medicin', af Grethe Sørvig.
- 28 Invitation til generalforsamlingen 2017.
- 29 Nyt fra butikken.

Interview

med en

Dakini

Af Roger Kunsang

Dansk oversættelse og introduktion: Grethe Sørvig

I Dharamsala i Indien bor der fire *kutens* eller medier for forskellige beskyttende guddomme, der er statsorakler for H H Dalai Lama og den tibetanske regering. Det ene medie, den tibetanske kvinde, Namsel Dönma, er medie for de tolv beskyttende Tenma gudinder, der tilhører Palden Lhamos mandala. Disse tolv gudinder er især Gelugpa skolens beskyttere, og beskyttere af Budhas lære. - Både på grund af Namsel Dönmas visdom, og på grund af hendes overnaturlige evner, blev både Dalai Lama og andre højere lamaer imidlertid hurtigt klar over, at hun er inkarnationen af en højt realiseret bodhisattva og, at hun ikke kun er et medie. Dalai Lama har derfor opfordret hende til at undervise i Dharmaen så ofte hun har mulighed for det. - Namsel Dönma, eller Khadro-la, som hun vanligvis kaldes, er således det tibetanerne kalder for en "Visdoms Dakini".

Roger Kunsang: Kan du fortælle lidt om hvorfor du forlod Tibet?

Khadro-la: Beslutningen kom helt pludseligt. Jeg havde ikke planlagt at rejse, og havde heller ikke penge til det. Jeg fulgte et tegn, der kom til mig i mine drømme.

Der stod en bus, der tudede med hornet for at signalere afgang, og frem til jeg var kommet ombord på bussen vidste jeg ikke hvor jeg var på vej hen.

De andre passagerer fortalte, at de var på vej til Lhasa, og at de derefter skulle videre til Shigatse. Efter et par dages rejse fandt jeg også ud af, at de var på vej til Mount Kailash.

En dag efter, at vi var kommet til Shigatse, og jeg lavede kora (circumambulation) omkring Tashi Lhunpo-klostret, mødte jeg en ældre mand, der var iført den tynde, indiske klædedragt 'dhoti'. Denne fuldstændigt

fremmede mand gav mig 2000 gormo. Han bad mig om at sætte mig ved siden af ham, hvorefter han begyndte at fortælle de besynderligste ting. Han sagde, at Indien lå lige på den anden side af dette bjerg og, at jeg skulle møde Hans Hellighed Dalai Lama, og mange andre lamaer.

Han blev ved med at insistere på, at jeg skulle rejse til Indien. Lige mens den stod på, synes jeg ikke oplevelsen var underligt, men set i bakspejlet, var det en ret besynderlig oplevelse.

Roger Kunsang: Var rejsen til Indien besværlig?

Khadro-la: Åh ja! Den var meget hård. Jeg havde intet eget formål med at rejse, jeg fulgte blot efter pilgrimmene. Jeg kan ikke huske eksakt hvor lang tid rejsen tog, men jeg lavede 15 koras omkring Mount Kailash, og på grund af denne ret usædvanlige handling, og ting jeg sagde, begyndte der at gå rygter om,

at jeg var en dakini.

Folk begyndte at stille sig i kø for at se mig, og ville også have, at jeg velsignede dem. Efterhånden blev det meget udmattende for mig at skulle forholde mig til det store antal mennesker, men en meget rar munk fra et nærliggende kloster forbarmede sig over mig, og gav mig mad og drikke.

Han organiserede også et bedre køsystem for dem, der ville have min velsignelse osv. Mange af pilgrimmene gav også udtryk for, at de gerne ville rejse til Indien sammen med mig.

En aften, og helt pludseligt, besluttede jeg mig for at rejse til Indien, og en mand, der var guide, hjalp 17 af os fra bussen, og ad den rute, der ledte til grænsen.

Han var en ret uerfaren guide, og det tog os derfor 17 dage at nå frem til Kathmandu i Nepal.

Khadro-la sammen med Nechung-kuten, Thubten Ngodrup.

Det var meningen, at det skulle tage 7 dage. Vi var i ingenmandsland, og eftersom, der hverken var rigtige veje eller mennesker at spørge, vidste vi ikke om vi var kommet ud af Tibet eller ej.

Det eneste vi havde at forholde os til var de tegn jeg fik i mine drømme. Når vi var i tvivl om hvilken vej vi skulle gå, blev jeg instrueret i at gå i den retning hvor en cirkel af lys viste sig. Måske var dette Dalai Lamas eller Palden Lhamos velsignelse.

Nogle gange var vi nødt til at gå hele dage uden mad og drikke, og nogle gange gik vi også hele natten. Vi var ikke på nogen måde forberedt på en så lang rejse.

Da jeg kom frem til Nepal blev jeg meget syg med madforgiftning, og kunne derfor ikke fortsætte til Indien sammen med mine venner. Jeg var nødt til at blive på flygtningecenteret i Kathmandu.

Jeg havde blod i min opkastning noget, der fik personalet til at mistænke, at jeg led af en smitsom sygdom, og jeg blev

derfor bedt om at ligge udendørs, på en mark. Jeg var så svag, at jeg ikke engang kunne vende mig selv. Når jeg havde behov for at skifte stilling, brugte personalet lange stokke til at skubbe mig, da de var bange for at komme til at røre ved mig.

Min tilstand blev værre og værre, og personalet spurgte nu om jeg havde et sidste budskab til min familie, og bad om at få deres adresse, så de kunne sende det til dem.

Men jeg bad kun om, at munke fra et kloster skulle bede for mig efter min død, og om, at mit lig skulle kremes på toppen af et bjerg, som jeg kunne se fra mit leje, og som jeg senere fandt ud af var det hellige Nagarjuna-bjerg, hvor Buddha i sin tid gav Langru Lungten-belæringen.

Jeg bad dem også om at tage min urin med på en flaske, og give den til den første de mødte ved indgangen til Boudanath Stupa. Jeg var nu næsten bevidstløs, men de var venlige nok at gøre mig denne tjeneste.

Den person, der tog min urin med til

Boudanath mødte en mand, der viste sig at være tibetansk læge. Han analyserede min urin, og diagnosticerede min sygdom til at være madforgiftning fra noget kød jeg havde spist. Han ordinerede noget medicin, og sende mig også velsignelsespiller.

Jeg blev hurtigt meget bedre, og begyndte at have positive drømme. Da jeg blev helt rask, blev jeg sendt videre til flygtningecenteret i Dharamsala, sammen med andre nyankomne flygtninge.

Jeg kom til Dharamsala lige efter, at nogle munke fra min landsby havde skændtes med personalet på centeret, så nu havde de fået et dårligt indtryk af alle, der kom fra samme sted i Tibet. Så, som et resultat af dette blev jeg også et offer.

Fordi jeg var ret ung blev jeg spurgt om jeg ville gå i skole eller lære et håndværk. Mit svar var direkte og ærligt. Jeg sagde, at jeg hverken var interesseret i at gå i skole eller at lære et håndværk.

Da jeg boede i Tibet var jeg kun interesseret i at tjene dem, der mediterede, så jeg samlede brænde og hentede vand til de yogier, der boede i min landsby. Jeg var ikke engang klar over, at Tibet var okkuperet af kineserne og, at det var derfor tibetanere levede i eksil. Jeg blev ikke tortureret af kineserne, og manglede hverken mad eller tøj.

Mit eneste ønske var at møde Hans Hellighed Dalai Lama. Og da jeg har det problem, at jeg nogle gange bliver hensat i en skør tilstand, ville jeg have Hans Hellighed til at fortælle mig om dette var positivt eller negativt. Dette var alt jeg ville, ellers ville jeg rejse hjem igen.

Roger Kunsang: Så du følte, at denne såkaldte skørhed var et problem den gang?

Khadro-la: Ja. Og selvom jeg var blevet helt rask havde jeg stadigvæk blod i afføringen. Mange af de nyankomne flygtninge havde diarre, men hver gang toilettet var snavset, var det mig, der fik skylden, fordi alle vidste, at jeg havde problemer med maven.

Så de tvang mig til at vaske toilettet. Og personalet overfusede mig og sagde, "Du siges at være en dakini, så hvorfor er du så afhængig af os? Hvorfor henter du bare ikke solen her ned?" Og så videre.

Jeg kunne ikke tåle den mad de serverede på flygtningecenteret, så en gang i mellem blev jeg nødt til at bede køkkenpersonalet om kogt, varmt vand, men jeg blev som regel overfuset og smidt ud.

Jeg havde indtryk af, at dette var et resultat af de skænderier, der havde været mellem munkene fra min landsby og personalet.

Jeg kunne ikke få audiens hos Hans Hellighed fordi jeg blev beskyldt for at have en smitsom sygdom, som han kunne blive smittet med. Nogle sagde til og med, at jeg burde flytte fra centeret til et psykiatrisk hospital. Jeg blev til og med nægtet adgang til offentlige audienser i flere måneder.

I stedet for lavede jeg kora omkring Hans Helligheds palads hver morgen. En dag hørte jeg, at Hans Hellighed var på vej hjem, så jeg gemte mig ved vejen for at hilse ham.

I det hans bil passerede Namgyal kloster så jeg et kraftigt lys komme fra bilens frontrude, og inde i bilen så jeg ham, men mange hænder på hans skuldre!

Det var den aller første gang jeg så Hans Hellighed, så jeg kastede mig mod bilen for at lave glidefald foran ham, og besvimed, og havnede

næsten under bilen.

Jeg blev båret tilbage til flygtningecenteret af en mand fra min landsby, og bygerne af ukvemsord haglede igen ned over mig. Men jeg tror, at der skete en ændring i mig efter, at jeg havde set Hans Hellighed, og jeg blev aldrig vred på personalet.

Jeg tænkte, "Åh, de skal hele tiden hjælpe så mange mennesker, og selvfølgelig bliver de irriterede en gang i mellem".

Palden Lhamo

Til trods for mange forsøg fik jeg stadigvæk ikke audiens hos Hans Hellighed. Det blev imidlertid muligt for mig at skaffe mig en plads til en offentlig belæring. I det øjeblik han ankom, eskorteret af livvagter, blev jeg besat af beskytteren, og livvagterne fjernede mig fra haven hvor belæringen foregik, og beordrede mig at sidde på det nederste trappetrind.

Jeg var så ked af det og tænkte, at dårlig karma, som jeg selv havde skabt i tidligere liv, nu forhindrede mig i at se Hans Hellighed.

Belæringen startede med en recitation af Hjerter Sutraen. Jeg kunne høre Hans Hellighed chante, og da han sagde, ”ingen øjne, ingen næse” osv., begyndte jeg at få det underligt.

Og da han sagde, ”form er tomhed, og tomhed er form”, følte jeg, at jeg badede i lysstråler, der gik ind i min krop gennem kronechakraet, og fyldte hele min krop.

Jeg følte det som om jeg blev løftet op i luften, og blev fyldt med glæde og kærlighed.

Efterhånden blev jeg kendt med nogle ngagpas, og kom også i kontakt med nogle store lamaer, som for eksempel Kirti Tsenshab Rinpoche og Khalkha Jetsun Dampa.

De gav mig velsignet vand, og også de forsøgte at gøre det muligt for mig at få en audiens med Hans Hellighed, men det lykkedes ikke, så jeg bestemte mig for at rejse hjem igen til Tibet.

Jeg var meget ked af, at ikke kunne fuldføre det, som den gamle mand i Shigatse havde bedt mig om. Der var også andre vigtige ting jeg skulle have gjort, som for eksempel at lave en langt livspuja, samt nogle andre, hemmelige ting, og tiden var ved at løbe ud.

Jeg informerede Kirti Tsenshab Rinpoche om min beslutning, men han insisterede på, at jeg ikke skulle rejse tilbage til Tibet. Han sagde, at han så noget i mig, der var meget mere vigtigt end kun et orakel. Han kunne se nogle særlige kvaliteter i mig.

Han sagde, at jeg ville blive til stor gavn for Hans Hellighed, og rådede mig til at blive i Dharamsala. ”Jeg vil personligt lave en gylden bro mellem dig og Hans Hellighed”, sagde han.

Mens jeg lyttede til ham, undrede jeg mig over hvorfor en så lærd og høj lama sagde sådanne ting om mig. Ikke så længe efter, og helt ude af det blå, blev jeg godkendt til en audiens, sammen med andre nyankomne flygtninge.

Der var mange af os, og vi ventede spændt. Jeg så Hans Hellighed komme i mod os, og jeg så så meget lys, der udstrålede fra ham, og mange arme. Præcis som jeg havde set ham før. I det øjeblik jeg rejste mig for at bøje mig for ham, blev jeg besat igen og fjernet af livvagterne. Det er muligt, at jeg også blev slået og sparket, for jeg havde sår og blå mærker på min krop da jeg vågnede.

Men da Hans Hellighed senere gav en audiens til andre, bad han om, at det kvindelige orakel skulle bringes ind til ham. I det jeg kom ind i hans værelse, greb jeg hans fødder, og mistede igen bevidstheden. Da jeg vågnede spurgte Hans Hellighed om min landsby, og mange andre spørgsmål, men jeg kunne ikke svare. Ikke et ord kom over mine

læber - jeg var alt for lykkelig til at tale.

Senere blev jeg i stand til at fortælle ham om det, den ældre mand havde sagt til mig i Shigatse, og jeg fortalte ham alt om mig selv og mine problemer. Jeg blev nu anerkendt som *kuten* (medie, red.) for beskytteren, og Hans Hellighed bad mig om ikke at rejse tilbage til Tibet. Hans Hellighed gav mig forskellige kraftoverførsler og belæringer, og jeg gik i gang med de retreats, som han rådede mig til.

Roger Kunsang: Hvor boede du? Udenfor klostret eller et andet sted?

Khadro-la: Namgyal klostrets Kontor for Private Affærer stillede et hus til rådighed. Det er det samme hus som jeg bor i, i dag. Dette var i samme periode, som læreren ved Den Dialektiske Skole blev myrdet af Shugden-tilhængere, og der gik rygter om, at jeg også var i fare for at blive myrdet. Munkene på Namgyal klostret var derfor meget bekymrede for min sikkerhed, og således blev vi efterhånden ret nære venner.

Jeg forsøgte indledningsvis at afvise deres beskyttelse. Jeg sagde, at hvis det var min karma at blive myrdet, kunne intet forhindre, at det skete. Kun hvis det var min karma, at ikke blive myrdet, kunne Shugden-tilhængerne ikke skade mig. Munkene hørte ikke efter, og blev ved med at passe godt på mig.

Fordi jeg var meget svag fysisk, kontaktede Hans Hellighed Kyabje Trulshik Rinpoche, og jeg blev sendt til Frankrig for at få behandling. Det var i denne periode jeg blev kendt med Lama Zopa Rinpoche. Faktisk blev jeg, på grund af mit dårlige helbred, kendt med rigtigt mange mennesker!

Under mine retreats har jeg set nogle gode tegn, og også oplevet positive resultater, men jeg plejer at sige, at de kun er illusoriske. Alt det gode, der sker er på grund af Hans Helligheds velsignelse. Jeg selv er ikke bedre end den laveste af de lave.

For ca. to år siden rådede Hans Hellighed mig til at give belæringer hver gang muligheden byder sig, og til at hjælpe og gavne alle, der har behov for det. Men jeg synes ikke jeg har noget at tilbyde.

Khadro-la i sin funktion som medie for Palden Lhamo og de 12 Tenma-gudinder.

For at være helt ærlig, har jeg en meget stærk tro på, at meningen med livet er at realisere bodhichitta og Tomheden. Selvom det er svært at opnå dette, er det mit primære ønske at opnå en endnu stærkere tro på, og indsigt i, disse to ting før jeg dør.

Hvis jeg ikke kan hjælpe andre med at udvikle dette, vil vores møde være bortkastet tid. Bortset fra dette er jeg den laveste af de lave, set både i indre, ydre og hemmelig perspektiv. Min bedste side er, at jeg har mødt de bedste belæringer og de bedste lamaer og, at jeg har fået den bedste praksis.

Roger Kunsang: Hvornår fandt du ud af, at du var en dakini?

Khadro-la: Jeg går aldrig rundt og tænker, at jeg er en dakini. Jeg ved ikke hvem jeg er. Nogle lamaer mener jeg er Khandro Yeshe Tsogyal, nogle siger jeg er Vajrayogini og andre siger jeg er Tara. Men dette kan være deres egne projektioner. Jeg synes ikke selv jeg er noget særligt.

Da jeg var yngre sagde nogle, at jeg var sindssyg, mens andre sagde, at jeg var en dakini. Jeg ved det ikke. Jeg er dog ikke i tvivl om, at jeg har meget stærke karmiske indtryk med fra fortiden, for-

di både Hans Hellighed og mange andre højere lamaer, både i Tibet og i eksil, er meget glade for mig.

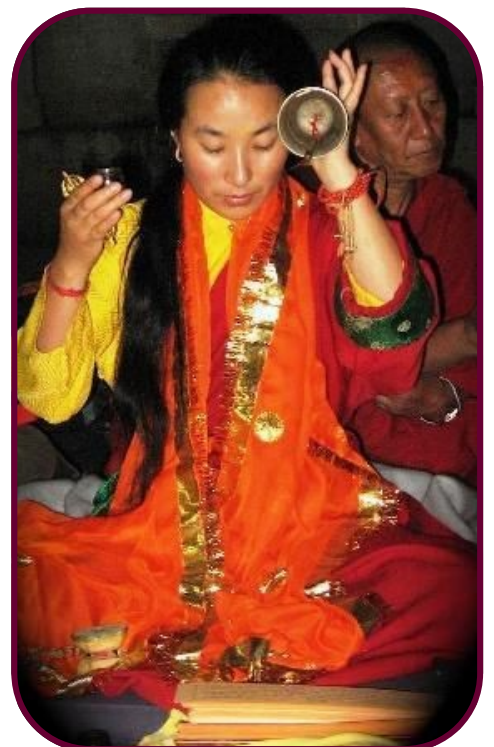
Nogle lamaer i Tibet, som jeg aldrig har mødt, sender mig kærlighed, respekt og gode ønsker, og ofte også både ofringer og ros.

En anden grund til, at jeg føler, at jeg rent karmisk har kontakt med dharmaen er, at de korrekte ord til at forklare Tomheden automatisk kommer ud af min mund - ting jeg aldrig har studeret eller lært i dette liv - men jeg kan ikke huske hvad jeg har sagt bagefter.

Roger Kunsang: Kan du fortælle lidt om de måder hvorpå du kan hjælpe HH Dalai Lama?

Khadro-la: Jeg har et mål: der findes en stor og helt enestående belæring, med kraftoverførsel og instruktioner, af Den Store Femte Dalai Lama. Der er nu gået mere end 360 år siden han videregav den, og siden den gang har det ikke været muligt at videregive den i sin helhed igen.

Jeg føler jeg har en meget stærk forbindelse til denne belæring, så mit største ønske er at bevare hele belæringen for

Hans Hellighed. Han vil kunne give den videre til andre, og også jeg selv er meget interesseret i at praktisere den.

Jeg planlægger at lave et retreatcenter dedikeret til denne praksis. Mit ønske er at have en lille gruppe af seriøst praktiserende der. De kunne for eksempel være Gesher, der har fuldført studierne af Madyamaka Prajnaparamita, og som har et stærkt ønske om at praktisere, men som leder efter et sted og et miljø.

Hvis jeg kan opnå dette ville det være en meget god ofring til Hans Hellighed. En ofring som jeg er overbevist om vil blive en milesten i hans lange liv.

Det er en meget vigtig belæring, der relateres til hele verden, og som uden tvivl også er vigtig for tibetanernes sag. Jeg tror, at når Hans Hellighed kalder Lama Zopa Rinpoche og Dagri Rinpoche for sine elskede disciple, er det på grund af deres forbindelse til denne belæring.

Dette interview blev lavet af Ærværdige Roger Kunsang, der er Gelugpa-munk, elev af Lama Zopa Rinpoche, og øverste administrative leder for Lama Zopa Rinpoches organisation, FPMT (Foundation for the Preservation of Mahayana Teachings). Læs mere om ham og FPMT på deres hjemmeside, <http://fpmt.org/> - Interviewet er benyttet med tilladelse fra forfatteren.

*Lama Zopa
Rinpoche
skriver om
Khadro-la i sin
bog, 'Sun of
Devotion,
Stream of
Blessings':*

Lama Zopa Rinpoche og Khadro-la

”Selvom den unge tibetanske kvinde, Khadro-la, officielt er blev anerkendt som orakel, er hun meget mere end det. Hun er hinsides det - hun er hinsides os alle sammen.

Historien om det hun så da hun besøgte Mount Kailash er helt utrolig, og noget ganske andet end det, vi almindelige mennesker normalt ser.

Da hun boede i Chamdo i Kham, var hun ikke klar over problematikken omkring Dolgyal (Shugden, red.), men da hun kom til Mount Kailash blev hun klar over, at denne problematik påvirkede alle de fire hovedskoler indenfor den tibetanske buddhisme.

Så da hun var på Mount Kailash foretog hun en indre rejse til Tushita, Det Glædesfyldte Rene Land, Lama Tsongkhas og Maitreyas rene land, for at opsøge Thagpo Dorje Chang.

Det er ikke mange, der har hørt om Thagpo Dorje Chang, men han var en stor, stor lama, og en af Pabongka Rinpoches guruer. I hans tidligere liv plejede han at se Tara Cittamani hele tiden, og fik indvielser, kommentarerne og alle Tara Cittamanis aktiviteter fra Tara selv.

Fordi Thagpo Dorje Chang befandt sig i Tushita, tog Khadro-la dertil for at spørge ham om Dolgyal. Hun har et totalt rensed sind, og er derfor i stand til at gøre det. Hans Hellighed har sagt, at den tidligere opfattelse (vedrørende Shugden, red.) er ukorrekt, og at han aldrig har set en forklaring om, at man skal tilbede Dolgyal, i nogen af de

samlede skrifter, som Thagpo Dorje

Chang modtog fra Tibet.

Jeg tror, at Lama Tsongkhapa spurgte Thagpo Dorje Chang om hvem, der ville beskytte hans belæringer og, at han svarede, at det ville han selv gøre.

Thagpo Dorje Chang gav belæringer til tusindvis af dakinier, dvs. højt realiserede kvindelige himmel-vandrere, og Khadro-la kontaktede ham og spurgte, ”Hvad troede folk på i gamle dage? Sagde du nogen sinde, at det var korrekt at praktisere Dolgyal?”

Han svarede, at han aldrig havde sagt dette. Dette stemte overens med det Dalai Lama havde sagt. Ved at foretage den indre rejse til det rene land fik Khadro-la bekræftet dette.

Det hun fortalte mig, er ikke noget almindelige mennesker har nogen indsigt i, og for at kunne forstå disse historier, bliver man nødt til at forstå den kapacitet hun har.

For nogle år siden, i Dharamsala, fortalte hun mig, at der ville komme et meget stort jordskælv, og flere hundrede tusind, måske millioner af menneskeliv ville være i fare. Jordskælvet ville omfatte hele Himalayabjerg-kæden. Så vidt jeg kan huske, skulle der også være vulkanudbrud eller noget i den retning, og rigtigt mange mennesker ville dø. Hun kunne se hvordan det ville ske, og at der var en stor fare.

Efter, at hun havde fortalt dette til Hans Hellighed, gav han hende ansvaret for at forhindre, at det skete. Hun ville bygge flere stupaer rundt om Hans Helligheds

palads. Disse lignede ikke de normale

stupaer. Udenpå lignede de, men de så anderledes ud indvendigt.

Fordi dette ikke var de regulære stupaer ville Hans Helligheds Kontor for Private Affærer og hans sekretærer ikke lytte til hende, så de afviste i lang tid at give tilladelse til det. Til sidst sagde Hans Hellighed til dem, at de skulle gøre alt det Khadro-la sagde de skulle gøre.

Hun forklarede for Hans Helligheds sekretærer hvordan stupaerne skulle se ud og, at de stod beskrevet i en særlig tekst af en stor lama, hvilket blev bekræftet da de undersøgte det. Uden, at hun selv nogen sinde havde set teksten, vidste hun eksakt hvor i teksten det stod, selv sidenummeret kunne hun oplyse om.

De blev meget overraskede da de fandt beskrivelsen lige på de sider hun havde sagt. Khadro-la kan generelt ikke læse tekster hurtigt, fordi hun, så vidt jeg ved, aldrig er blevet trænet i det.

Det blev til sidst muligt for hende at bygge alle stupaerne i forskellige farver. Den ene blev placeret ved den tibetanske sygeplejeskole og en anden ved Norbulinka i det nedre Dharamsala, hvor nyankomne flygtninge fra Tibet har kunst- og kunsthåndværksbutikker og restauranter. (.....)

Hun forklarede for mig, meget detaljeret, at selvom det store jordskælv kunne forhindres, ville der nu komme et meget lille et, der ikke kunne stoppes. Dette er allerede sket i det nedre Dharamsala, og jeg så vidt jeg kan huske, var det kun en

Khadro-la og Lama Zopa Rinpoche under fælles puja

ko, der blev dræbt. Det store jordskælv og de vulkaniske udbrud blev imidlertid stoppet.

En gang, mens Khadro-la befandt sig på en strand i Taiwan, var en stor tyfon på vej ind mod kysten. Hun lavede nogle bønner, ingen lange bønner overhovedet, og tyfonen stoppede. De elever, der var sammen med hende på det tidspunkt så det faktisk ske, og fortalte mig om det.

Hun har en meget stor kraft. De nagaer (naturånder, red.) og verdslige beskyttere, der forårsager voldsomme uvejr - alle haglstorme, meget kraftig vind o.l. - agerer blot ud fra det mennesker gør. Hvis mennesker gør positive ting, vil det dårlige vejr holdes i skak, mens voldsomme uvejr er et resultat af menneskers voldelige sind og tanker.

Jeg fortæller Jer dette hvis I skulle undre over om det overhovedet er muligt for Khadro-la at besøge De Rene Lande. Måske tror du på det, måske ikke, men jeg kan også fortælle andre ting, så bliver I måske stand til at forstå hvad det er, hun kan.

.....(Rinpoche fortsætter her med at belære om de 10 Bodhisattva-trin, dvs. Mester-trin (tibetansk: bhum), man opnår på vej mod den fulde Oplysning - Bud-dhatilstanden, red.):

(.....) Selv på den første bhum er bodhisattvaen i stand til at besøge hundrede forskellige rene buddhalande og modtage belæring fra alle buddhaer samtidigt. Når han opnår den anden bhum, er han i stand til at besøge et tusind forskellige rene buddhalande, og modtage belæring samtidigt fra de buddhaer, der befinder sig der, og manifestere sig i tusind forskellige forme, og give belæring til bevidste væsener. Med hver efterfølgende bhum forøges antallet, og på det ottende, niende og tiende bhum kan bodhisattvaen besøge uendeligt mange rene lande, og modtage lige mange belæring samtidigt fra uendeligt mange buddhaer, lave glidefald der, og manifestere sig i uendeligt mange forme og give belæring, i det man nærmer sig den fuldt oplyste tilstand. Bodhisattvaen kan nu manifestere sig som en flod, en bro, et bjerg, og alt muligt andet, for at gavne bevidste væsener. Det en bodhisattva kan gøre for at gavne bevidste væsener er hinsides almindelig konceptuel tænkning. Og hvis dette er hvad en bodhisattva kan, hvad tror du så en fuldt oplyst buddha kan?

At redde dyr og mennesker

Der er mange historier om Khadro-la, og mange historier der genstår at fortælles. I tillæg til det jordskælv Khadro-la så ville ske i Dharamsala, er der også et meget stort jordskælv i Californien, som ifølge vestlige forskere vil indtræffe i nær fremtid, og hun har også spået, at dette vil ske.

(.....) For nogle år siden, i Dharamsala, bad jeg Khadro-la om at forhindre jordskælvet i Californien, og i løbet af nogle få sekunder kunne hun fortælle hvilke stupas det var nødvendigt at bygge, og hvordan og hvor de skulle bygges osv., mens jeg afmærkede stederne på et kort.

Khadro-la og Lama Zopa Rinpoche giver velsignelse ved Kyichu Lhakhang i Bhutan

Khadro-la i dyb meditation inden en kanalisering.

(.....) Da hun fløj til Californien, og landede i San Francisco, følte hun, at dette var stedet hvor, der skulle placeres en stupa.

(.....) Så, i øjeblikket leder vi efter et sted i San Francisco hvor vi kan bygge en stupa. Når stedet er fundet, skal vi have Khadro-la til at rense stedet og velsigne det, før vi kan bygge stupaen. Forhåbentlig vil dette forhindre, at det store jord-skælv indtræffer, og redde hundredtusindvis, ja, måske millioner af menneskers liv.

(.....) Khadro-las hovedformål med at komme fra Tibet til Indien var at tjene og beskytte Hans Hellighed. For nogle få år siden, mens Hans Hellighed var syg, var alle tibetanske læger enige om, at han ikke skulle lade sig operere. Selv Nechung-oraklet sagde sig enig i dette.

(.....) Til sidst, en gang hvor Hans Hellighed var i Delhi, fik han sine sekretærer til at spørge Khadro-la. Hun sagde, at han burde lade sig operere umiddelbart og, at det var meget vigtigt.

Under operationen i Delhi, opdagede kirurgerne, at han havde galdesten, hvilket kunne have bragt Hans Helligheds liv i fare, hvis de ikke var blevet opdaget og fjernet. Således var Khadro-las insisteren på at han skulle lade sig operere korrekt.

Hun har også reddet mange tibetanere, der har været ved at dø, også i selve det øjeblik hvor de var ved at trække deres sidste åndedrag. Ved at rejse hertil fra Tibet har hun kunnet redde mange menneskers liv.

(.....) Lige nu er vi så heldige. Vi har fået en menneskelig genfødsel, vi har mødt buddhismen, og vi har mulighed for at møde store mestre, som Khadro-la".

Lama Zopa Rinpoche blev født i 1946 i Mount Everest-regionen i Nepal. Han blev som meget ung genkendt af flere højere lamaer som inkarnationen af den berømte tibetanske yogi, Kunsong Yeshe, der mediterede i det område hvor han senere blev inkarneret. Han grundlagde, sammen med sin lærer, Lama Thubten Yeshe, det berømte kloster Kopan udenfor Boudha i Kathmandu, og den verdensomspændende organisation, Foundation for the Preservation of Mahayana Teachings (FPMT). Rinpoche har også udgivet mange anbefalelsesværdige bøger om buddhisme, tibetansk medicin og healing, inkl. healing af dyr og andre bevidste væsener. Du kan læse mere om ham og hans store, medfølelsesfulde aktivitet på FPMT's hjemmeside: <http://fpmt.org>

Palden Lhamo og de 12 Tenma Gudinder

Af Grethe Sørvig

Palden Lhamo er en af Gelugpa-skolens og den tibetanske buddhismes vigtigste beskyttere. Hun er den eneste kvinde i blandt 8 Dharmapalas (vrede beskyttere), der kaldes for "Lovens (dharmaens) Beskyttere" og tilhører beskytteren Mahakalas mandala.

Hun er beskytter for hele Tibet og Tibets regering, og især beskytter for Dalai Lama og Buddhas lære. Som beskytter af den hellige, tibetanske sø, Lhamo La-tso, viste hun sig for den 1. Dalai Lama i en vision, engang han mediterede der. I denne vision gav Palden Lhamo løfte om, at hun ville beskytte alle Dalai Lamas fremtidige inkarnationer. Fra og med den 2. Dalai Lama (1476 -1542 e.v.t.), har lamaer og munke besøgt søen for at få visioner, fx af højere lamaers nye inkarnationer.

I Palden Lhamos mandala finder man de 12 Tenma-gudinder, eller "de 12 Tenma-søstre", som de også kaldes, som Khadro-la er *kuten* (medie) for. De 12 Tenma gudinder er beskyttere for Gelugpa-skolen, Dalai Lama og Tibets regering.

I samme mandala finder man i øvrigt også 'De 5 Langtlivs Gudinder', der påkaldes under langtlivsceremonier. De 5 Langtlivs Gudinder, hvis centrale figur er Tashi Tseringma, hvorfor de også kaldes for 'De 5 Tseringmas', er beskyttere indenfor alle skoler, men de er især populære indenfor Kagyu-linjen pga Milarepas nære forhold til dem. Mange store Kagyu-mestre, som fx Jamgon Kongtrul Lodrö Thaye og Gambopa, har fortalt, at de er blevet undervist og hjulpet af dem. De er også beskyttere af særlige *termas* (belæringer skrevet og skjult af Guru Rinpoche), og siges at have deres bolig på det over 7000 m. høje bjerg, Gaurishankar (tibetansk: Jomo Tseringma), der ligger på grænsen mellem Tibet og Nepal.

Tibetanerkvarteret i Chengdu

Tekst og foto: Trine Brox
Ph.d., lektor
Tibetologi

Det er særligt i de kolde vintermåneder, at tibetanere rejser til Chengdu fra de nærliggende tibetanske autonome områder Kardze (kin.: Ganzi) og Ngaba (kin.: Aba), mens nogle tager hele vejen fra TAR.

Alle verdens store, betydningsfulde byer har 'etniske' bydele. I New York er der Little Italy, i San Francisco er der Chilito, i Paris Petite Asie, i London Little India, og overalt i verden findes der en China Town. Men hvis man rejser østover, til Kina, hvad finder man så der i stedet for en China Town?

I Kina er der mange nabolag, hvor der er en høj koncentration af etniske grupper, og mange af disse er fattige ghettoer for migranter. Tibetanerkvarteret midt i Chengdus bykerne, derimod, er tilsyneladende et velhavende nabolag, som indgår i netværk, der har rødder ind i Tibet og ud i den vide verden.

Tibetanerne er faktisk en markant gruppe i Chengdu – Sichuans hovedstad i det sydvestlige Kina, der deler grænse med den østtibetanske provins Kham. Tibetanerkvarteret har endda fået plads på Chengdus kinesiske landkort og i turistbrochurerne.

Kinesere kalder det for Lille Lhasa (på kinesisk: *Xiao Lasa*) eller *Lille Barkhor* (*Chengdu de ba kuo jie*), som refererer til det berømte tibetanske marked i Lhasa. Tibetanerne kalder det Wuhouci, der egentlig er navnet på det nærliggende kinesiske tempelkompleks – en af Chengdus prominente seværdigheder.

Ligesom en hvilken som helst China Town er også tibetanerkvarteret på trods af dets mono-etniske identitet et multietnisk nabolag. Det ligger i centrum af byen, i bydelen Wuhou, hvor der er registreret indbyggere tilhørende 44 for-

skellige etniske grupper. Foruden de fastboende tiltrækker Wuhouci tibetanske og hankinesiske købmænd, buddhister og turister, og på markedspladsen er både kunderne og købmændene omtrent ligeligt fordelt mellem tibetanere og ikke-tibetanere.

De kinesiske kunder er gerne tibetansk-buddhistiske konvertitter, eller de er særligt nysgerrige i forhold til tibetanerne og deres kultur. De tibetanere, som kommer hertil, søger arbejde eller tager uddannelse, tigger penge, tager på hospitalet, holder møde med banken, og ikke mindst kommer de til Wuhouci for at handle.

Her, midt i Chengdus centrum, er der en særlig tibetansk stemning, en markant tibetansk æstetik og et overvældende antal butikker, som sælger alt, man har brug for som praktiserende tibetansk buddhist – hvad end man er lægmand, nonne eller munk. Mere end 200 butikker udstyrer klostre, templer og husaltre i tibetanske og kinesiske hjem i Tibet, Kina, Indien, Singapore, Europa, USA – ja, overalt.

Tibetanerkvarteret i Chengdu er ikke blot tibetanernes foretrukne shoppinggade, men også et vigtigt tibetansk monument: Det er, som om alle er enige om, at tibetanerne faktisk hører hjemme her, selv om de befinder sig midt i en kinesisk storby. Det er fascinerende, at tibetanerne har skabt et tibetansk nabolag og et tibetansk marked på fremmed, kinesisk grund, hvor de åbenlyst udstiller deres tibetanske identitet og endda tjener

penge på deres religion.

Ved at kigge på dette tibetanske nabolag kan vi lære noget om, hvordan den centrale kinesiske politik både radikalt forhindrer, men også muliggør særlige tibetanske udviklinger. Dette tibetanerkvarter er resultatet af tre markante udviklinger i Kina efter Maos død i 1976: den tibetanske buddhismes genopståen kombineret med en eksplosiv socioøkonomisk udvikling og urbanisering, samt øget mobilitet. Så hvordan er netop dette nabolag blevet et tibetansk sted?

Hvordan nabolaget blev tibetansk

Hvis man kigger på tibetanerkvarterets historie, handler den om tibetanernes rejse til det urbane Kina. Det er som sådan ikke nogen nyhed, at tibetanerne er rejst østover fra Tibet og til kinesiske storbyer, hvor de har holdt sammen som tibetanere, holdt fast på tibetanske sædvaner, talt deres eget sprog og spist deres egen mad – selv om de be fandt sig på fremmed grund.

Tibetanere har altid rejst til Chengdu, der ligger som en port ind til Tibet. Dog var der intet 'Wuhouci-tibetanerkvarter', inden Tibet blev indlemmet i Den Kinesiske Folkerepublik i 1950. Samme år blev Southwest University of Nationalities etableret i det, som i dag er bydelen Wuhou. Det var her, at etniske kommunistkadre og intellektuelle blev uddannet, og flere tibetanere slog sig ned i området rundt om universitetet.

Snart blev der også i samme nabolag etableret et hospital, et gæstehus

og regeringskontor for tibetanerne, som tiltrak endnu flere tibetanere til området. Fordi der nu både var vigtige institutioner og indkvartering i bydelen, udviklede det sig også til et centrum for tibetansk handel. Her blev der handlet med ris, grønsager og bomuld, som blev eksporteret til Tibet. Det vil sige, at i denne første fase af tibetanerkvarterets tilblivelse var Wuhouci et distributionscenter for varer, som var tiltrængt i Tibet.

Den næste udviklingsfase startede med Deng Xiaopengs politiske reformer fra 1978, der inkluderer økonomisk modernisering, de-kollektivering, privatisering af virksomheder, mindre restriktioner på mobilitet og en generel politisk opmuntring til, at kineserne nu skulle tjene deres egne penge. Det medførte, at tibetanerne åbnede egne forretninger, men de fik også større bevægelsesfrihed og rejste ad Tibet-Sichuan-motorvejen ind til Chengdu fra Østt Tibet, især fra Kardze og Ngaba. De tog til Wuhouci – hvor de nu havde venner, familie og forbindelser – for at sælge deres egenproducerede, tibetanske varer.

Endvidere blev den mere tolerante politiske atmosfære akkompagneret af vigtige religionspolitiske ændringer: I 1982 ser vi en (i teorien) helomvending i statens forhold til religion generelt i Kina. Fra at forbyde, forfølge og tilintetgøre religionsudøvelse førtes der nu en mere lempelig religionspolitik, der blandt andet indebar, at staten nu anerkendte enkelt-individets religiøse overbevisning – så længe den holdt sig inden for loven om de fem tilladte religioner: buddhisme, daoisme, islam, katolicisme og protestantisme.

Dette var ingen særlig tibetansk, religionspolitisk manøvre, men den havde direkte konsekvenser for tibetanerne; nu kunne de tage deres buddhistiske (eller muslimske) tro ind i det offentlige rum. Især ser vi en opblomstring af den tibetanske buddhisme, tibetanerne begyndte nu at genopbygge og reparere deres klostre, templer, altre og religiøse ikoner. De rejste *manivægge*, bedehjul og bedeflag.

De begyndte igen at vise deres hengivenhed til buddhismen ved at tænde røgelse, lave glidefald, gå *korra* og tage på pilgrimsfærd. Buddhistiske skrifter blev gravet op fra deres gemmesteder, og de blev kopieret eller trykt på ny og distribueret. Tibetanerne genfandt traditionelle praksisser, for eksempel

Munke og nonner frekventerer tibetanerkvarteret – nogle gange sammen med deres familier, som er der for at købe burgunder-rødt tøj til den kolde vinter på plateauet. Her er flere forretninger, som udelukkende specialiserer sig i tøj og tasker til nonner og munke.

På markedet i Wuhouci kan man få alt til sin buddhistiske praksis, og det fås i alle kvaliteter; fra det billigste nips produceret på fabrikker omkring Chengdu til fantastisk håndværk lavet i Nepal.

pel ved at de støttede buddhistiske lærde, munke og de lokale klostre økonomisk.

Denne vækkelse af den tibetanske buddhisme over hele Tibet påvirkede også markedet, der opstod behov og efterspørgsel på religiøse varer. Vi kan derfor sige, at den buddhistiske vækkelse efter Maos død skabte tibetanerkvarteret, som et vigtigt handelscentrum i Chengdu. Det var nemlig her, at tibetanerne i 1980'erne begyndte at handle med de ting, som de havde brug for i deres buddhistiske liv:

Her handlede de med tekster, statuer, bedekranse, bedeflag, kataer også videre – her, hvor tibetanere tidligere havde indkøbt ris, grønsager og bomuld, som blev fragtet ind i Tibet. Nu var der nye behov, og nu voksede et andet marked frem, et tibetansk-buddhistisk marked. På grund af de økonomiske reformer havde folk også flere penge mellem hænderne, og disse kunne de blandt andet bruge på deres buddhistiske tro – på at genoprette den tibetanske buddhismes storhed.

Helt konkret betydede det, at der kom handelsfolk til Wuhouci, som byggede forretninger med tibetanske facader, hvor de udstillede og reklamerede for deres tibetanske og buddhistiske varer.

For mange Wuhouci-tibetanere er det vigtigt at understrege, at tibetanerkvarteret er noget, de har bygget med deres egne hænder, mens staten periodevis har set til eller forsøgt at forhindre dets vækst og konsolidering.

I slut-1980'erne anerkendte de lokale myndigheder, at markedet var der, og at det var kommet for at blive. Nu blev det markeret på kortet over Chengdu som et rigtigt sted (på kinesisk *Zang shi jie*); som et eksotisk marked, hvor der blev solgt tibetansk nips.

Nogle tibetanere sælger deres hjemmeproducerede varer fra fortovene i Wuhouci. Her kan blandt andet købes smør, yoghurt, ost, kød, tsampa og røgelse.

Tibetansk nomadedreng viser sine mange amuletter frem, som er bundet til en snor rundt om hans brystkasse og gemt under trøjen.

Da Kangding Hotel åbnede i 2001, accelererede tibetanerkvarterets succes, og tibetanernes territorium foldede sig ud og voksede i en sådan grad, at nogle kinesiske naboer følte sig skubbet ud fra deres eget nabolag.

Det er, som om tibetanerne har formået at okkupere en lille bid af Chengdu – og set i det lys er tibetanerkvarteret et vigtigt symbol, ikke blot på den tibetanske tilstedeværelse i Chengdu, men også på deres gennemslagskraft.

Rejser til Chengdu

Det er umuligt at sætte eksakte tal på, hvor mange tibetanere som bor i Wuhouci eller i Chengdu, eller som rejser ind og ud af byen årligt. Tibetankvarteret i Chengdu er et yndet sted for shopping. Tilrejsende tibetanere køber ikke blot ind til egen husholdning, men også til klostrene eller deres forretninger i Tibet, som de fylder med nye varer. Chengdu-tibetanere

kommer hertil for at købe den seneste mode; for tiden er kjoler med bhutanesisk look populært. For de som ikke kommer for shoppingens skyld, er Chengdu et mulighedernes sted.

Det er et rejsemål for dem, der søger bedre levevilkår; for eksempel modtager de medicinsk behandling, for det er her, Sichuans bedste hospitaler er. Det er også til Chengdu, at den tibetanske elite flytter, når de bliver pensioneret.

Andre tibetanere flytter hertil i perioder, især for at flygte fra den kolde vinter på det tibetanske plateau. Og hvis en familie har råd til det, er det til Chengdu at børnene sendes for at få en bedre uddannelse i de kinesisk-sprogede skoler eller ved Southwest University of Nationalities.

Og endelig er Chengdu et yndet sted for entreprenante tibetanere, for her kan de finde et arbejde, tjene flere penge, starte deres egen business, og nogle tager hertil for at tigge penge.

Det er almindeligt for tibetanere at 'følge pengene', så at sige. De rejser ind til byerne for at sikre deres økonomiske overlevelse – ligesom andre kinesiske migranter fra fattige landområder, som søger arbejde. De er dog ikke defineret af staten som migranter, for de lader sig ikke registrere som tilrejsende, og de fleste vender også hjem igen til deres landsbyer, hvor de hjælper deres familier økonomisk.

I Chengdu møder man ikke kun marginaliserede tibetanere, som søger et bedre liv, men også velhavende tibetanere: kadrerne, businesseliten og andre fra de øverste klasser i samfundet, som forfølger deres drømme om en bedre tilværelse, og som ved, at der er mange flere muligheder i de kinesiske storbyer.

Og som den første store, kinesiske by efter det tibetanske plateau er Chengdu et naturligt rejsemål. Til sammenligning med tibetanske områder – med deres udkantsstatus og ringe tilbud – er Chengdu et tillokkende sted.

Selvom kinesiske statistikker er notorisk upålidelige, kan vi kaste et blik på den officielle tælling af tibetanerne for at få en idé om tilstrømningen til byen, for der er en klar forøgelse af registrerede tibetanske migranter i Chengdu. I 1990'erne boede der 4.010 tibetanere, og ti år senere, i 2000, var den tibetanske befolkning tredoblet: 12.690 registrerede tibetanere.

Det officielle tal anno 2010 var 32.332. Mine kinesiske og tibetanske kollegaer anslår dog, at det reelle tal er op til ti gange højere, fordi tibetanerne ikke lader sig registrere. Fra det officielle Kinas perspektiv er disse tibetanere en del af den hvileløse befolkning – de mere end 150 millioner kinesere, som driver fra landområderne og ind til byerne for at søge arbejde (kin.: *liudong renkou*).

En tibetansk atmosfære

Tibetanerkvarteret anno 2016 er bygget op på skelettet af to krydsende veje, nemlig der hvor *Ximian qiao henjie* løber vestover og ændrer navn til *Wuhouci dongjie*, når den møder *Wuhouci hengjie*. Her ligger forretningerne som perler på en snor.

De sælger buddhistiske ting eller 'etniske' ting, som enten ser ud til at være tibetanske, eller som er designet til at imødekomme tibetanske præferencer. Det inkluderer tæpper, bedekranse, røgelse, silketørklæder (*kata*), bedeflag, smykker, amuletter, bedehjul, religiøse tekster og billeder, statuer, malerier (*tangka*), munkeklæder og tasker, og alt man behøver til et hjemmealter, tempel eller kloster; alt fra gigantiske spir, enorme statuer eller forgyldte dørhåndtag.

Overalt ses andre og religiøse billeder, som vidner om den prominente position, buddhismen har i dette særlige kvarter. Det er som at befinde sig i en enklave af tibetansk kultur, og set i det lys er bydelen en tibetansk pendant til China Town.

Ligesom China Town er tibetanerkvarteret både et virkeligt sted og et imaginært sted. Det eksisterer i de fantasier og forventninger, som der er om Tibet og om tibetanere i Kina. Hertil kommer kinesere, som er konverteret til tibetansk buddhisme – kinesiske disciple, som kommer med håb om at møde en 'levende buddha', som de kalder de inkarnerede mestre i tibetansk buddhisme.

Nogle mestre er så populære, at de har disciple over hele Sydøstasien. De kommer gerne forbi Wuhouci i Chengdu, når de er på vej til eller fra deres turnéer i Beijing, Taiwan, Singapore og Malaysia. Håbefulde kinesiske konvertitter kommer hertil for at købe gaver til deres mestre eller besøge de butikker, hvis baglokaler om aftenen i al hemmelighed omdannes til buddhistiske templer.

Ligesom kinesere forventer noget helt særligt, når de besøger tibetanerkvarteret, har jeg som turist og forsker fra Danmark (med erfaringer fra Tibet og tibetanske bosættelser i Sydøstasien) også særlige forventninger. Jeg forventer at møde arketypiske tibetanere såsom munke med barberede hoveder, iklædt burgunderrøde kapper, og forventer nomader med rosenrøde kinder og traditionelle klædedragter (på tibetansk: *phyu pa*). Jeg forventer at kunne gå ind på en restaurant og få serveret smørte, momo og yakkød.

Jeg forventer at høre tibetansk blive talt i butikkerne og på gaderne og at høre seksstavelses-mantraet *om mani padme hūm* blive mumlet af forbipasserende. Jeg forventer religiøse symboler, skinnende smørklamper, buddhastatuer, bedehjul, bedekranse, bedeflag, som blaffer i vinden, og at opleve buddhistiske mestre udøve ritualer. Alt dette forventer jeg at se på et sted, der siges at være tibetanernes.

Mens de fleste forventninger bliver indfriet, er det også påfaldende, hvordan den politiske virkelighed ligeledes trænger sig på. Netop fordi det er et slags tibetansk sted på kinesisk territorium, udgør tibetanerkvarteret et potentielt problem set fra statens perspektiv. Tibetannerne betragtes som en politisk sensitiv befolkningsgruppe, som skal overvåges og kontrolleres.

Derfor er politiopbudet massivt i Wuhouci, en politibus fyldt med kampklare politimænd vogter det centrale lyskryds, og for hver 50 meter i alle fire retninger møder man politibil, politiposter, politimotorcykler og politiassistenter med knipler og røde, alarmerende armbind. Man mærker det på det store politiopbud, den nervøse stemning, uskrevne regler om korrekt opførsel, tibetanernes kodesprog og uvisheden om, hvem der lytter, stilheden, når en fremmed træder ind i lokalet, og taxachaufførens modstand mod at køre kunder til tibetanerkvarteret efter mørkets frembrud.

Tibetanerkvarteret er således et mærkeligt ambivalent sted, for på den ene side er det eksotisk og tillokkende – også for hankinesere, som kommer dertil for at opleve det næstbedste, når de nu ikke kan rejse ind i Tibet. Men på den anden side bliver tibetanerkvarteret også betragtet som et sikkerhedsproblem.

I modsætning til resten af downtown-Chengdu er der tiggere i Wuhouci. Både tibetanere og kinesere kommer hertil: hele familier, gamle koner eller blinde med deres hjælpere, som går fra butik til butik og beder om penge.

Dette er et helt almindeligt scenarie på et sted med store sikkerhedsforanstaltninger og driflig handel med buddhistiske genstande. Mens en politimand patruljerer forbi, bærer to mænd en stor statue ud fra en forretning og over i en ventende lastbil.

Et tibetansk symbol

I en storby som Chengdu, med en befolkning på mere end 14 millioner, udgør tibetanere numerisk set en ubetydelig lille befolkningsgruppe. Ikke desto mindre har tibetanerkvarteret over fire årtier manifesteret en stærk tibetansk tilstedeværelse. Tibetanerkvarteret er ingen fattig ghetto i udkanten af byen, men et levende og rigt kulturelt og kommercielt center i Chengdus bymidte.

Den tibetanske tilstedeværelse er blevet så markant og de tibetanske forretninger så succesfulde, at tibetanerne af deres kinesiske naboer bliver betragtet som et stærkt økonomisk kollektiv – og til tider en trussel. De har okkuperet og ændret en del af en kinesisk storby – omgjort et lille område til et tibetansk territorium.

70% af de forretninger, som er drevet af tibetanere i området, handler med buddhistiske genstande. Her ses en forretning, som laver og sælger oversize-dekorationer, som kan sælges til et tempel eller til et hotel, som ønsker et tibetansk look.

På trods af det pres, som tibetanerne oplever fra de kinesiske myndigheder, har de formået at udvikle et nabolag, som alle genkender som tibetanernes territorium: "Faktisk er jeg meget stolt af tibetanerkvarteret. Det er nemlig egentlig ikke meningen, at tibetanerne skal opholde sig der: Dette er fremmed land for os. Vi er her stadig, selv om myndighederne har forsøgt at skubbe os ud af indre by.

"De opholder sig der i det fine downtown-Chengdu, hvor de har deres eget territorium, så at sige. Chime fortalte, hvordan tibetanerkvarteret sagte men sikkert var ved at indtage de nærliggende karréer og transformere bymidten til en tibetansk bydel med tibetansk sprog, symboler, dufte, madvaner og musik. Og jeg havde også lagt mærke til, hvordan der var kommet tibetanske butikker, spisesteder og natklubber i voksende antal også uden for tibetanerkvarteret, som om tibetanernes territorium ekspanderede.

Nu er det ikke længere bemærkelsesværdigt at møde tibetanske munke i den nærliggende Walmart eller høre, at der bliver talt tibetansk på caféer med menuer på mandarin eller engelsk.

Og om aftenen transformerer fortovene sig til et alternativt natmarked, hvor tibetanere sælger alt fra snacks, mobiltelefoner og bedekranse. For Chime var dette en slags sejr. Et bevis på at tibetanerne havde taget beslag på en del af det urbane og moderne Kina.

Note

Denne artikel er baseret på feltarbejde foretaget i Chengdu (siden 2010), især som del af *Buddhism, Business and Believers* – et internationalt forskningsprojekt under ledelse af forfatteren og sponsoreret af Carlsbergfonden og Det Frie Forskningsråd.

Trine Brox har publiceret andre artikler om det samme tibetanerkvarter på engelsk: "Tibetan minzu market: the intersection of ethnicity and commodity" (2015) og kinesisk: "中国城市中藏族地方的制造[Tibetan place-making in urban China]" (2016).

- Mange tak til Louise Lundberg Claesen, som har læst korrektur på artiklen. -

Trine Brox er uddannet tibetolog ved Københavns universitet, hvor hun i dag er ansat som lektor med speciale i moderne tibetanske studier, og driver Center for Contemporary Buddhist Studies. Hun har udgivet bogen, *Tibetan Democracy: Governance, Leadership and Conflict in Exile* (2016) og redigeret bogen, *On the Fringes of the Harmonious Society: Tibetans and Uyghurs in Socialist China* (2014), sammen med Ildikó Bellér-Hann.

Nyt om Projekter

Af Grethe Sørvig

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur formidler alle donationer ubeskåret til de forskellige hjælpeprojekter som vi støtter.

Du kan støtte et eller flere af de nedenstående projekter ved at indbetale valgfrie beløb på: **reg. nr. 9570, kontonummer: 342 87 88, på Postgirokonto nr.: 342-8788** (kortkategori: 01) eller via **Mobile Pay: Tlf.: 20 30 38 18**. Husk at skrive projektets kodeord på din indbetaling.

Children of Shambala

(Kodeord: COS)

Children of Shambala er en humanitær hjælpeorganisation med hovedkvarter i byen Xining i Amdo-distriktet i Tibet. Children of Shambala, der blev grundlagt af nordmanden Jan Terje Voilaas i 2006, er en paraplyorganisation med mere end 115 udviklings- og bistandsprojekter, hvoraf Børnehjem Uden Vægge - det projekt du kan støtte i gennem Dansk Selskab for Tibetansk Kultur - er deres vigtigste projekt.

Børnehjem Uden Vægge benytter sig af lokale pleje-

familier, hvor fattige og forældreløse børn kan bo i en tryk familiesituation mens de går i skole. Hvert enkelt barn og plejefamilie er tilknyttet lokale socialarbejdere, der er uddannet på Children of Shambala.

Børnene får i gennem Børnehjem Uden Vægge folkeskolen op til 10. klasse, men også økonomisk, praktisk og personlig støtte til at uddanne sig videre, enten i praktiske fag, eller på universitetsniveau.

Projekt for munke og nonner, der lige er flygtet fra Tibet.

(Kodeord: DRC)

Ca. 5000 tibetanere vælger hvert år at tage den farlige tur over Himalaya, til friheden i Nepal og Indien. I blandt dem er der mange nonner og munke, der har et ønske om at studere buddhisme på et højere niveau end det er muligt i Tibet, samt at møde Dalai Lama. Disse modtager de første måneder et lille beløb fra Department of Religion & Culture til at etablere sig i nye omgivelser.

Hvis du gerne vil støtte dette projekt, indbetaler du det beløb, du gerne vil donere på: reg. nr. 9570, kontonr.: 342 87 88, på Girokonto nr.: 342-8788, eller via Mobile Pay: tlf.: 20 30 38 18. Husk at skrive projektets kodeord DRC på din indbetaling.

Drepung Gomang

(Kodeord: DG)

Drepung Gomang School er en underafdeling af Drepung Gomang Cultural Association og det berømte kloster Drepung Gomang. Skolen, der huser ca 200 munke i alderen 7-18 år, er en moderne folkeskole, fra 1. til 10. klasse. I tillæg til at undervise i buddhisme, undervises der også i almen- og kreative fag, som fx engelsk, matematik, naturvidenskab, litteratur, kalligrafi, historie og tibetansk.

Skolen er først og fremmest et uddannelsesstilbud til meget fattige eller forældreløse tibetanske børn, og til munke, der for nyligt er flygtet fra Tibet.

Skolen, der fuldt og helt er baseret på sponsorgaver, har behov for hjælp til lærernes løn, skoleprojekter, bibliotek, studiematerialer, mad, tøj og udgifter til vedligehold af bygninger.

Hvis du gerne vil støtte dette projekt, indbetaler du det beløb, du gerne vil donere på: reg. nr. 9570, kontonr.: 342 87 88, på Girokonto nr.: 342-8788, eller via Mobile Pay, tlf.: 20 30 38 18. Husk at skrive projektets kodeord DG på din indbetaling.

Racheng Kloster

Kodeord: RA

Racheng kloster i Tsum-dalen, der ligger 3.500 meter over havet, blev beskadiget både af de to store jordskælv i april, og af storm og laviner tidligere i vinter.

Tsum-dalen

De to store jordskælv, der indtraf i Nepal den 25. og 27. april i år resulterede i tab af over 8000 menneskeliv og ca. 60.000 sårede. Tusindvis af hjem er jævnet med jorden, historiske mindesmærker, som stupaer, templer og klostre har fået store skader, og infrastrukturen i landet er mange steder helt ødelagt.

Værst gik det ud over de landsbyer, der lå i nærheden af jordskælvenes epicentre, hvor jordskælvene også udløste store laviner, der næsten har udslettet hele landsbyer. Det var i lang tid så godt som umuligt at nå frem til disse områder, dels pga. den ødelagte infrastruktur, og fordi der mange steder ikke har været muligt at lande en helikopter.

Nogle modige mennesker har, med risiko for at blive taget af nye laviner og jordskred, alligevel vandret i dagevis for at nå frem med medicinsk hjælp, mad, telte og andet udstyr. Takket være dem blev der også ryddet landingsplads til helikoptere, så de mest kritisk sårede kunne få medicinsk hjælp, og mad og varmt tøj kunne leveres til den hårdt prøvede befolkning.

Et af disse isolerede områder er Tsum-dalen, der ligger på ca. 3500 meters højde, ved foden af det 5500 meter høje bjerg, Mount Ganesh, på grænsen til Tibet.

Tsum-dalen siges at være en af de såkaldte *belungs*;

Udsigt over Tsum-dalen fra Mu Gompa

Tsum-dalen

skjulte dale, som kun er tilgængelige for personer med ekstra fortjenestefuld karma. Mange store buddhistiske mestre, som fx Padmasambhava, Milarepa og mange, mange flere har mediteret i hulerne her, og også i vore dage er dalen et yndet retræte sted for yogier og lamaer.

Nonneklosteret Racheng

I denne dal ligger der også flere klostre, bl.a. Mu Gompa og nonneklosteret Rachen. Klostrene blev grundlagt i 1936 af den tibetanske lama, Dukpa Rinpoche, der plejede at meditere i hulerne i Tsum-dalen.

Dukpa Rinpoches nuværende inkarnation bad i 2002 Kopan kloster i Kathmandu om at overtage administrationen af de to klostre. Delvist fordi han ikke havde de økonomiske midler til at varetage dem, og også fordi han rejser meget.

Da Kopan overtog klostrene, var de, på grund af den dårlige økonomi, i meget dårlig forfatning. Bl.a. sov nonnerne på jordgulve, der var intet køkken, og de havde næsten ingen mad.

Der blev derfor bygget boligkvarterer i klostret, samt et køkken og en meditationssal, de fik varmt tøj, der blev sørget for regelmæssige madforsyninger og lamaer blev sendt fra Kopan for at undervise, både i buddhisme og i almen-

fag, som fx engelsk, historie, matematik o.l. Flere piger fra de omkringliggende landsbyer får nu også skoleundervisning på klosteret. Kopan kloster har også tilknyttet en tibetansk læge til klosteret., hvor der i dag bor 80 nonner.

Da vinteren i 3500 meters højde er meget hård, med streng kulde, metervis af sne, og gentagne storme og laviner, rejser de fleste til Kathmandu om vinteren. Vinteren 2014/2015 var særdeles hård. Bl.a. blev dele af nonnernes boligkvarterer jævnet med jorden af en lavine. Huset var ved at blive repareret, da jordskælvet indtraf og ødelagde endnu flere bygninger. Bl.a. den nye gompa, der stod færdig for 1 år siden.

Mange kom fra Kathmandu for at hjælpe efter jordskælvet, både med mad, telte, varmt tøj og byggematerialer. Dele af boligkvarteret er nu færdigrepareret, og nogle få af nonnerne er flyttet ind igen. Men de fleste bor stadigvæk i telte, hvor i sær nærterne er meget kolde.

Da klosterets eksistens er afhængig af donationer udefra, og da de har endnu mere behov for økonomisk hjælp end de havde før, har Selskabet besluttet at gøre dette kloster til sit sponsorprojekt.

Hvis du gerne vil støtte dette projekt, indbetaler du det beløb, du gerne vil donere på: reg. nr. 9570, kontonr.: 342 87 88, på Postgironummer: 342-8788, eller du kan betale via Mobile Pay, tlf.: 20 30 38 18. Husk at skrive projektets kodeord RA på din indbetaling.

To af klostrets nonner foran en af de ødelagte bygninger.

Det ødelagte boligkvarter

Så er de første telte endelig nået frem.

Den dybe forbindelse mellem Tibetansk astrologi og medicin

Af Grethe Sørvig, formand for DSTK, forfatter og tibetansk astrolog.

Astrologi har altid været en del af de tibetanske lægers praksis. Dette fordi tibetansk medicin bygger på den buddhistiske erkendelse af, at alle fænomener i universet er forbundet med hinanden og, at astrologiske aspekter, som alle andre energier, påvirker menneskets helbred og den natur, som de tibetanske læger får deres medicinske ingredienser fra.

Det, at astrologiske aspekter har indflydelse på menneskets helbred, var også selvfølgelig viden for europæiske læger frem til ca. det 18. århundrede.

Den græske læge, Hippokrates (ca. 460 – 370 f.v.t.), som også er kendt som ”lægevidenskabens far” var, i tillæg til at han var læge, også astrolog. Han er bl.a. kendt for, i tillæg til medicinering, at fremstille og ordinere astrologiske talismaner, som et led i behandlingen af sine patienter, for på den måde både at styrke balancen mellem elementerne i det psykofysiske legeme, og for at beskytte patienten mod den skadelige effekt, som negative astrologiske aspekter kan have på menneskets helbred.

For Hippokrates var det en selvfølge, at der var en sammenhæng mellem astrologi og medicin, og han er også kendt for at have udtalt, at ”en læge, der ikke har kundskab om astrologi, aldrig kan blive en god læge”.

Ca. 2000 år efter Hippokrates, hvor det stadigvæk var almindeligt, at europæiske læger også var astrologer, og hvor astrologi var en del af pensum på de

europæiske medicinske fakulteter, grundlagde den schweiziske læge, astrolog og alkymist (1) Paracelsus (1493 – 1541) et medicinsk system, der har så mange lighedspunkter med tibetansk medicin, at man faktisk benytter dele af Paracelsus’ medicinske terminologi (2) til at oversætte bøger om tibetansk medicin til vestlige sprog.

Paracelsus er også kendt for, pga. sin okkulte viden og metafysiske indsigt, at fremstille nogle meget effektive astrologiske talismaner, der både understøttede medicineringen i at skabe balance mellem elementerne i det psykofysiske legeme, og beskyttede imod negative, astrologiske aspekters påvirkning på helbredet.

Hans medicinske og filosofiske ideer er i øvrigt generelt meget identiske med de ideer, man finder i den buddhistiske tekst, Sri Kalachakra Tantra (3), hvis lære essentielt viser sammenhængen mellem mikro- og makrokosmos.

Sri Kalachakra Tantras medicinske belæring, der er tæt forbundet med astrologi, går essentielt ud på, at det perfekte helbred kun kan etableres gennem at skabe perfekt balance mellem de fem elementer i det psykofysiske legeme.

Således var det, frem til slutningen af det 17. århundrede, almindeligt at europæiske læger kombinerede deres lægegerning med astrologi.

Den vestlige lægevidenskabs tiltagende forbud imod, og latterliggørelse af alt,

der ikke kan måles og vejles, satte dog efterhånden en stopper for, at den vestlige læge kunne kombinere sin praksis med astrologi, mens den gennem tusinder af år er fortsat uafbrudt indenfor tibetansk medicin.

Årsagen til, at kundskab om astrologi er så vigtig for den tibetanske læge er først og fremmest, at alle fænomener i universet iflg. buddhistisk filosofi er forbundet med hinanden via de subtile og grove elementer.

De fem elementer

I følge buddhistisk filosofi har alle fænomener i universet således deres tilhørsforhold til de fem elementer, Træ-/Luft, Ild, Jord, Metal/Rum og Vand.

Kroppens organer er forbundet med elementerne på følgende måde:

*Træ-/Luft-elementet er forbundet med nervesystem, lever og galdeblære

*Ild-elementet er forbundet med ”fordøjelsesilden”, hjertet og tyndtarmen

*Jord-elementet er forbundet med muskler, maven og milten

*Metal-/Rum-elementet er forbundet med skelettet, lunger og tyktarm

*Vand-elementet er forbundet med blod, pus, nyrer, urinveje og kønsorganer.

ཨོཾ་མ་ཤ་པ་ཅན་ཨཱུཾ།

De fire årstiders tilhørsforhold til de fem elementer

Tibetanske læger inddeler hver af de fire årstider i en lang periode på 72 dage og en kortere periode på 18 dage. Hver af de lange årstidsperioder er forbundet med et element hver, og de sidste 18 dage i hver årstid er forbundet med Jord-elementet, og dette kan, i henhold til tibetansk pulsdignose, mærkes på menneskets puls.

Fx er foråret forbundet med Træ-elementet, som igen er forbundet med lever og galdeblære. Derfor vil alle menneskers lever- og galde-puls være fremtrædende om foråret, uanset om man har sygdom i disse organer eller ej.

Sommeren er forbundet med Ild-elementet, som igen er forbundet med hjerte og tyndtarm, og derfor har alle mennesker en fremtrædende hjerte- og tyndtarms-puls om sommeren.

Efteråret er forbundet med Metal-elementet, som igen er forbundet med lunger og tyktarm, og derfor vil alle have en fremtrædende lunge- og tyktarms-puls om efteråret, og vinteren er forbundet med Vand-elementet, som igen er forbundet med nyrer og urinveje, og derfor vil alle have en fremtrædende nyre- og urinvejs-puls om vinteren, uanset om man har sygdom i disse organer eller ej.

De sidste 18 dage i hver årstid er, som nævnt, forbundet med Jordelementet, og da Jord-elementet er forbundet med mave og milt, vil alle mennesker have en fremtrædende mave-/milt-puls de sidste 18 dage i hver årstid, selvom de ikke har sygdomme i disse organer. Og alt dette skal den tibetanske læge tage forbehold for, for at kunne stille en eksakt diagnose.

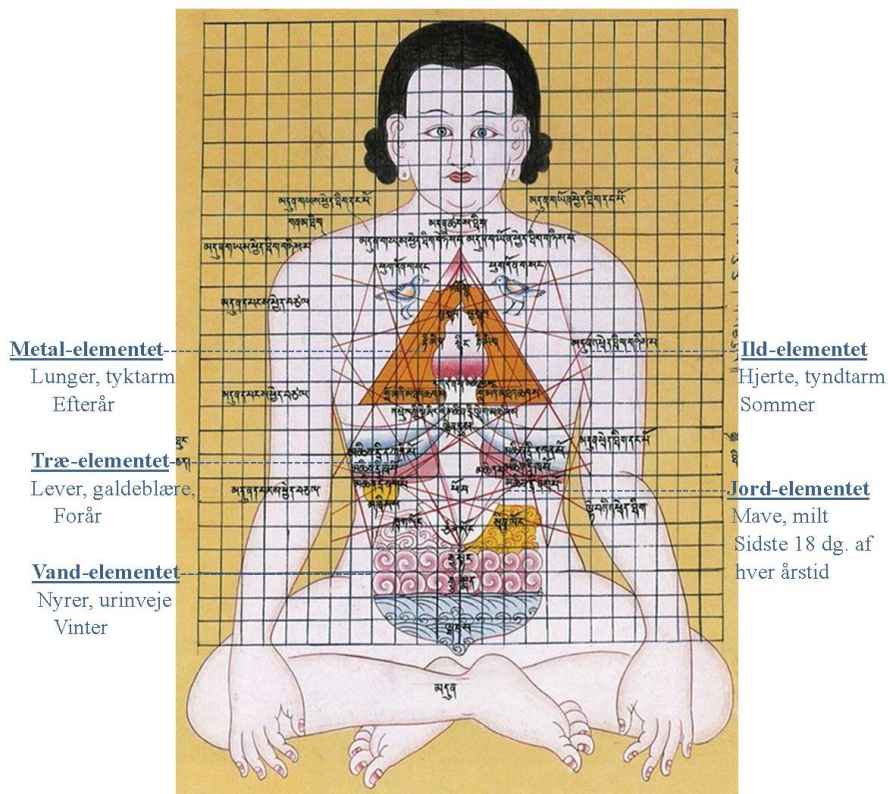
Så, for at være helt sikker på hvornår årstiderne skifter er det vigtigt, at lægen tjekker sin tibetanske almanak.

Lægerne i det gamle Tibet lærte også at se årstidernes eksakte skift i stjernebilleder og andre tegn på himlen og i naturen, men i vore dage er det mere almindeligt, at den tibetanske læge konsulterer sin tibetanske almanak.

De tre subtile væskers tilhørsforhold til elementerne

Tibetansk medicin (2) inddeler sygdomme i tre subtile væsker (engelsk: humors), dvs. Vind, Galde og Slim, og disse er også forbundet med elementerne, i det Vind er forbundet med Træ/

Elementernes tilhørsforhold til kroppens organer og årstider

Luft, Galde er forbundet med Ild og Slim er forbundet med Jord og Vand.

Hver af de tre subtile væsker, dvs. Vind, Galde og Slim, har desuden hver deres årstid, hvor de nemmest opbygges til sygdom, nemmest bryder ud som sygdom, og hvor de er nemmest at kurere.

Dvs. at de nemmest opbygges til sygdom i den årstid, der er forbundet med samme element, som de selv er forbundet med, nemmest bryder ud som sygdom i den efterfølgende årstid, hvor årstidens element danner et positivt/ neutralt astrologisk aspekt til sygdommens element, dvs. sygdommen flourer og har frit lejde, og den er nemmest at kurere i den derpå følgende årstid, fordi det element, der er forbundet med denne årstid, altid vil underkue sygdommens element, dvs. at denne årstids element danner et "fjende-forhold" til sygdommens element, og derfor er stærkere end sygdommens element.

Fx er Vindsygdomme forbundet med Træ-elementet, som igen er forbundet med foråret, og således vil en evt. Vindsygdom nemmest opbygges om foråret, nemmest bryde ud om sommeren, der domineres af Ild-elementet, som har et harmonisk forhold til Træ-elementet, og den vil være nemmest at kurere om efteråret, som domineres af Metal-elementet, som i denne sammenhæng underkuer Træ-elementet. Dvs., at Metal

i denne sammenhæng er Træ's fjende, og derfor vil Træ bøj sig for Metal.

Ovenstående er et meget godt eksempel på, hvorfor det er så vigtigt, at den tibetanske læge har kendskab om Elementastrologi og aspekteringen mellem de fem elementer.

Aspekteringen mellem de fem elementer

Indenfor tibetansk Elementastrologi taler man om fem forhold eller aspekter mellem de fem elementer: Moder-, Ven-, Søn- og Fjendeforhold, samt forholdet mellem to ens elementer.

Moder- og Ven-forholdet er meget positivt, Søn-forholdet er neutralt/positivt, Fjende-forholdet er det mest negative og forholdet mellem to ens elementer kan være positivt og negativt, afhængigt af hvilke elementer, det drejer sig om.

Som man kan se af skemaet på næste side, kan de samme elementer danne både positive og negative aspekter med hinanden. Hvis man fx sætter Træ først, og siger Træ-Metal, så danner dette et Ven-aspekt, dvs. et positivt aspekt, men hvis man sætter Metal først, og siger Metal-Træ, danner dette et Fjende-forhold, dvs. det mest negative aspekt.

Aspekteringen mellem elementerne

Elementer	Forhold	Symbol	Fortolkning
Træ-Ild, Ild-Jord, Jord-Metal, Metal-Vand, Vand-Træ	Moder	000	Det mest positive
Jord-Træ, Træ-Metal, Ild-Vand, Vand-Jord	Ven	00	Meget positivt
Jord-Jord, Vand-Vand	Ens element	0	Positivt
Træ-Vand, Ild-Træ, Jord-Ild, Metal-Jord, Vand-Metal	Søn	0X	Neutral/positivt
Træ-Træ, Ild-Ild, Metal-Metal	Ens element	X	Negativt
Træ-Jord, Ild-Metal, Jord-Vand, Metal-Træ, Vand-Ild	Fjende	XX	Det mest negative

Aspekt-symbolerne stammer fra en af Böns spådomsmetoder, hvor man benytter sorte og hvide runde sten til at spå om fremtiden med. De hvide cirkler symboliserer de hvide sten, og repræsenterer de positive aspekter, og krydserne, der i vore dage erstatter de oprindelige, sorte cirkler, symboliserer de sorte sten og repræsenterer de negative aspekter.

Reglen er, at man altid sætter det "nye" i forhold til det "gamle". Hvis det fx drejer sig om et fødselshoroskop, sætter man altid fødselsdagens, -månedens, og -timens elementer i forhold til fødselsårets elementer, og ikke omvendt.

I et årshoroskop sætter man ligeledes det nye års elementer i forhold til fødselsårets, og ikke omvendt. Det samme gælder i forbindelse med årstider og sygdom.

Her repræsenterer sygdommens eller den subtile væskes element "det gamle" og årstidernes element "det nye", og derfor er det årstidernes element, der aspekterer sygdommens element, og ikke omvendt.

Ovenstående aspektering gælder kun for den del af den tibetansk astrologi, der bygger på kinesisk astrologi. I den del af tibetansk astrologi der bygger på indisk astrologi, fortolkes aspekterne mellem elementerne helt anderledes og i en helt anden sammenhæng i det tibetanske horoskop.

Og alt dette, der egentlig hører ind under tibetansk element-astrologi, er således meget vigtig viden for en tibetansk læge, både for at kunne stille den korrekte diagnose, for bedre at kunne forebygge og helbrede sygdom og som hjælp til at kunne forudsige sygdomsforløbet.

Ellers er der en særlig kategori inden-

for tibetansk astrologi, som kaldes for "Ne-tsi" eller "Medicinsk Astrologi". Dvs. at hvis den tibetanske læge har svært ved at stille en eksakt diagnose, eller lægens forskellige terapier ikke har helbredt patienten, så vil lægen sende patienten videre til en tibetansk astrolog, der vil lave et medicinsk horoskop.

Et tibetansk medicinsk horoskop er meget komplekst og består af flere forskellige beregningsmodeller, hvor man bl.a. tager udgangspunkt i flere forskellige faser i patientens liv.

Fordi horoskopet er så komplekst og tager så lang tid at udarbejde, benytter man kun denne metode i forbindelse med kroniske sygdomme, som lægen har svært ved at diagnosticere eller helbrede.

De mest benyttede metoder til at lave et medicinsk horoskop står beskrevet i de to tekster, "De Otte Gudinder" (tibetansk: Lhamo Gyad Tsi) og "Syvdagesspådomsmetoden" (tib: Za Dön Mo Pe).

Ud fra det medicinske horoskop kan lægen, i samarbejde med astrologen, få et mere eksakt billede af patientens patologiske tilstand, set fra et esoterisk synspunkt, hvor patientens helbeds-karma bliver belyst.

Man vil få mere information om sygdommens dybereliggende årsag, om

sygdommen kan helbredes, og hvilken behandling, der er mest effektiv.

Eksorcisme

Indenfor tibetansk medicin regnes påvirkning fra negative ånder og magi som en af de fire sekundære årsager til sygdom, og et medicinsk horoskop vil således afsløre, om dette er tilfælde, og hvis så, hvilken kategori negative ånder eller magikere det er, der angriber patienten og forårsager sygdom (4).

På baggrund af denne information vil astrologen vide hvilke ceremonier og ritualer, der skal udføres for patienten, og hvilke astrologiske talismaner patienten bør bære.

Disse eksorcistiske metoder står beskrevet i de tibetanske astrologiske grundtekster, og er således en del af pensum i den tibetanske astrolog-uddannelse.

Hvis astrologen ikke synes, han eller hun er god eller erfaren nok til at pacificere eller fjerne ånder, sendes patienten videre til en lama eller yogi (Ngagpa), der er kendt for at være god til at pacificere og eksorcere ånder.

Bl.a. benytter tibetanerne sig af et stort, astrologisk diagram eller mandala, der er så stort, at man kan gå rundt inde i det.

Singamukha – amulet til beskyttelse af sjæl og livskraft.

Patienten bliver instrueret i at placere forskellige ofringer på de steder i mandalaen, der repræsenterer forskellige astrologiske aspekter. På den måde kan man effektivt lukke døren til de negative aspekter og åbne døren til de positive.

I andre tilfælde vil man lave ritualer som kaldes for "Dö" og "Thor" på tibetansk, dvs. henholdsvis fredelig og vred eksorcisme. "Dö" eller fredelig eksorcisme, kan fx gå ud på, at man laver en dej-figur – "Ly" på tibetansk - der repræsenterer patienten.

Man placerer patientens afklippede negle og lidt hår på de behørigt steder på figuren, og giver den en dragt, der er lavet af stof fra, og ligner, det tøj patienten går med til dagligt. Derefter laver man en ceremoni, hvor man påkalder buddhaer og bodhisattvaer, dvs. oplyste, buddhistiske mestre, for at få hjælp og beskyttelse under ritualet, hvorefter man overfører patientens lidelser, sygdomme, formørkelser og negativitet til figuren.

De negative ånder vil derefter blive mere

optaget af dejfiguren end af patienten, da det, de tiltrækkes af, og konstant forsøger at vække til live, er vores identifikation med vores lidelser, svagheder og utransformerede skyggesider. Figuren bæres til sidst hen til et vejkrøds, hvor den efterlades.

Med til de fredelige ritualer hører også "La-kug-ritualet" – "at hente sjælen eller livsenergien tilbage".

Som så mange andre gamle, shamanistiske kulturer mener tibetanerne, at man kan miste sin sjæl eller livsenergi, enten på grund af chok, eller fordi negative ånder eller magikere har stjålet dele af den.

Når det sker, vil patienten blive psykisk og fysisk svækket, og miste interesse for sine omgivelser, og i værste fald vil patienten dø af det. Hvis patienten således har mistet sin sjæl og/eller livskraft, vil man udføre La-guk-ritualet, hvor man, med hjælp fra visse guddomme, henter sjælen og livskraften tilbage.

Der findes også visse tantriske praksisser, som patienten selv kan praktisere, med det samme formål. Hvis de fredelige metoder ikke hjælper vil man benytte sig af "Thor", dvs. "vred eksorcisme", hvor man påkalder hjælp fra vrede, beskyttende guddomme.

Til at udføre disse ritualer effektivt kræves en meget højt udviklet mester, som er i stand til at se ind i ånde verdenen, og forstå det han eller hun ser, og som har indsigt, medfølelse og visdom, samt kontrol over sit eget sind. Flere af disse ritualer står beskrevet i min bog, "Tibetansk Medicin og Psykiatri" (Bogan 2005).

Et medicinsk horoskop vil også vise hvilke astrologiske talismaner patienten bør bære, både som beskyttelse mod negative astrologiske aspekter og mod ånder, magikere og negative energier, og for at skabe bedre balance mellem de fem elementer i kroppen, for således at understøtte lægens medicinering og andre terapiformer, fx moxa, cupping eller massage.

Man kan sige, at astrologen har

ansvar for den esoteriske del af behandlingen, mens lægen tager sig af det rent medicinske.

Nogle tibetanske læger, som fx min egen, desværre nu afdøde, lærer i tibetansk medicin og astrologi, Dr. Ngodup Tsering Dinggang, hvis familie har været læger og astrologer i flere generationer, laver selv medicinske horoskoper og udfører selv de eksorcistiske ritualer.

Men disse tibetanske læger er sjældne, og var mere almindelige i det gamle Tibet, inden den kinesiske invasion og okkupation. Det mest almindelige i vore dage, blandt tibetanske læger, der er uddannet i eksil, er at få en astrolog til at lave det medicinske horoskop, og en lama eller tibetansk yogi (Ngagpa) til at udføre de eksorcistiske ritualer.

De fleste tibetanske læger, der er uddannet i eksil, har kun et grundlæggende, men alligevel meget godt, kendskab til tibetansk astrologi.

Et almindeligt, tibetansk fødsels-Element-horoskop kan imidlertid også give meget information om en persons helbreds-karma.

Amitabha-amulet til forlængelse af liv.

H.H. Dalai Lamas Element-horoskop

Hvis vi fx undersøger HH Dalai Lamas Element-horoskop, vil vi se, at det næsten kun består af positive aspekter (de hvide cirkler repræsenterer de positive aspekter, og krydserne repræsenterer de negative).

De fleste krydser, man kan se i hans horoskop, er i forbindelse med neutrale aspekter, dvs. positive, som symboliseres ved en cirkel og et kryds (0X).

Et af de meget få svagt negative aspekter Dalai Lama har, er forbundet med hans helbred, hvor det ene helbreds-aspekt, Vand-Ild, aspekterer Ild-elementet negativt.

Ild-elementet er, som nævnt, forbundet med hjerte og tyndtarm, og dem, der har fulgt med i Dalai Lamas liv ved, at han har haft problemer med maven.

Galde-sygdomme er også forbundet med Ild-elementet, og som mange sikkert ved, har Hans Hellighed fået fjernet galdeblæren.

Således kan et tibetansk fødsels-Element-horoskop give meget eksakte indikationer på et individs helbreds-karma.

Et tibetansk siderisk fødsels-horoskop indeholder også mange henvisninger til en persons helbreds-karma, men Element-horoskopet er mere eksakt.

Et tibetansk retningshoroskop, som er en del af et tibetansk års-horoskop, giver også indikationer på hvilke kroppsdele, der vil være mest udsatte det aktuelle år.

I tillæg til ovenstående, er viden om hvornår de forskellige astrologiske aspekter og stjernekonstellationer bestråler jorden, også meget vigtigt for den tibetanske læge, da disse er afgørende for hvilke dage og måneder, der er gunstige og ugunstige mht. til at påbegynde indsamlingen af medicinske urter og andre medicinske ingredienser i naturen, og mht. at påbegynde fremstillingen af medicin og, i visse tilfælde, også mht. påbegyndelse af medicinsk behandling.

I flg. den tibetanske medicinske tekst, Gyud Zhi, er fx den bedste periode at høste urter i naturen fra den 7. til den 15. dag i måneden, (dvs. i ugen op til Fuldmåne), og man bør starte på en dag, hvor Vand aspekterer Vand (iflg. den indiske fortolkning af aspekter mellem elementerne), og når Månen befinder sig i Månehuset Gyal (sanskrit: Pushya), dvs. 03°

H.H. Dalai Lamas Element-horoskop

Som man kan se af de samlede aspekter helt til højre i Hans Helligheds horoskop, er alle livsområder ekstremt positivt aspekteret, hvilket indikerer, at han vil få et meget langt og godt liv, med meget få helbredsproblemer, en meget god økonomi, meget stor, karrieremæssig succes, med megen goodwill, hvor mange døre automatisk vil åbne sig for ham, at han vil blive elsket og populær, er født med en meget stor kærlighedsevne og tendens til at se det positive i alt samt, at lykkelig energi vil gennemstrømme hans krop og sind.

20' - 16° 20' Krebs.

Således er der specifikke gunstige og ugunstige astrologiske dage til at indsamle hhv. urter, mineraler, træer, bark, rødder, bær og frugt. Dvs. at hver af de nævnte ingredienser har deres særlige gunstige og ugunstige astrologiske dage til høstning.

Det samme gælder til høstning af medicinske ingredienser til specifikke sygdomme, samt påbegyndelse af fremstilling af medicin, og påbegyndelse af be-

handling. Alt dette står beskrevet i de tibetanske medicinske lærebøger.

I tillæg til de gunstige og ugunstige uge- og månedsdage og astrologiske aspekter, er der også visse perioder i løbet af året, der regnes for meget gunstige og ugunstige til høstning af ingredienser og påbegyndelse af behandling.

Fx er der en periode på seks-syv dage i september/oktober, afhængig af Månefaserne, hvor jorden bestråles af en konstellation kaldet "Rishi".

Kalachakra mandala

Vandet i indsøer og floder siges i denne periode at blive transformeret til nektar, og at have en helbredende virkning. Det er således godgørende at bade udendørs i denne periode, samt at påbegynde indsamlingen af medicinske ingredienser i naturen.

Modsat er der en konstellation, der varer i seks-syv dage i juni/juli, afhængig af Månefaserne, der kaldes for "Den Giftnige Gris" (tibetansk: Dhug-Phag), hvor planterne bliver kraftløse og hvor regnvandet, pga. den negative energi, bliver "urent".

I denne periode vil den tibetanske læge ikke indsamle medicinske ingredienser i naturen eller påbegynde fremstilling af medicin, og vil, så vidt muligt, undgå påbegyndelse af et behandlingsforløb.

Indenfor tibetansk astrologi og medicin mener man desuden, at der er en subtil energi, der er en del af astrallegemet, der kaldes for "La".

Selvom denne har sit sæde i navlechakraet – Swadistana Chakra – vandrer dele af dens energi rundt i kroppen i en månedlig cyklus, og vil opholde sig hvert sted i kroppen ca. en dag. Den starter sin månedlige vandring i storetåen på den tibetanske måneds første dag,

dvs. dagen efter Nymåne.

Det sted på kroppen hvor La befinder sig regnes for et meget sensitivt punkt, og en tibetansk læge vil aldrig foretage et kirurgisk indgreb, som fx åreladning eller moxa, der hvor La befinder sig, da dette kan resultere i infektioner og blødninger, og i værste tilfælde, i dødsfald.

Lægen vil således altid tjekke med sin almanak hvor La befinder sig i kroppen inden han eller hun laver moxa eller åreladning.

Alt dette, som jo egentlig hører ind under tibetansk astrologi er således meget vigtig viden for den tibetanske læge, hvorfor astrologi og astronomi er en del af pensum på den tibetanske lægeuddannelse.

Man kan således konkludere, at tibetansk medicin er et holistisk system, der er tæt forbundet med astrologi, i det alle fænomener har deres tilhørsforhold til de fem subtile og fem grove elementer, hvorfor man har erkendt, at astrologiske aspekter og stjernekonstellationer påvirker både naturen og således de medicinske ingredienser, og menneskets psykofysiske legeme og helbredstilstand. Derfor er det en selvfølge for

tibetanerne, at den tibetanske læge kombinerer sin lægegerning med astrologi.

I en af de tibetanske medicinske lærebøger finder man følgende læresætning:

"For at være en god læge
være også lidt astrolog
For at være en god astrolog
være også lidt læge"

Noter

1: Tibetansk buddhistiske mestre og læger har også kendskab til alkymi. Tibetanske tantriske mestre bruger alkymien som en metafor i forbindelse med transformation af skyggesider til visdom, og tibetanske læger bruger den i forbindelse med fremstilling af medicin o.a. Min egen lærer, Dr. Ngodup Tsering-Dinggang, der både var læge, astrolog, eksorcist og clairvoyant, og en meget højt udviklet tantrisk buddhist – faktisk en af de mest oplyste bodhisattvaer, jeg nogensinde har mødt – talte ofte om alkymi, både i forbindelse med åndelig praksis og medicin.

2: Tibetansk Medicin - Grundprincipper og terminologi

Tibetansk medicin inddeler sygdomme i tre hovedkategorier, kaldet "de tre væsker" (engelsk: humors): Vind (tibetansk: Lung), Galde (tibetansk: Tjiba) og Slim (tibetansk: Be-ken).

De tre væsker kaldes på tibetansk for "nye på sum", der direkte oversat betyder "dem, der skader". Da dette udtryk virker akavet, når det skal gentages mange gange på andre sprog end tibetansk, har tibetanske læger valgt at oversætte "nye på sum" til "de tre væsker" på andre sprog end tibetansk.

Dette fordi den tibetanske definition af Vind, Galde og Slim er identisk med definitionen af de tre sygdomskategorier, der blev kaldet "de tre væsker" i den schweiziske læge, alkymist og astrolog, Paracelsus' (1493 – 1541) medicinske system, som var velkendt og udbredt i Europa i Middelalderen.

De tre væsker skal ikke forstås som materielle væsker, men mere som subtile energier. Når fx Paracelsus talte om kviksølv, svovl og salt, mente han ikke det materielle kviksølv, svovl og salt, men snarere hvad disse tre substanser symboliserer, nemlig kviksølv som "det flydende", svovl som "det varme" og salt som "det tyktflydende".

Den samme betydning kan tillægges de tre væsker i tibetansk medicin, henholdsvis Vind som "det flydende", Galde som "det varme" og Slim som "det tyktflydende".

De tre typer sygdom inddeles igen i to kategorier: kolde (kinesisk: Yin, tibetansk: Mo) og varme (kinesisk: Yang, tibetansk: Pho), i det Vind og Slim er kolde og Galde (og blodsygdomme, der tilhører en egen underkategori) er varme.

Hos en sund person er de tre væsker i balance, og her vil Slim nedkøle Galde, og Galde afgive nok varme til Slim, så Vind kan fungere som den skal. I denne tilstand stimulerer og gavner de tre væsker hinandens funktioner.

3:Sri Kalachakra Tantra (tibetansk: Dykyi Khorlo)

Mange, der læser Kalachakra Tantra både for første og anden gang tror, da teksten er fyldt med henvisninger til medicin og astrologi, at den er en astrologisk og medicinsk tekst.

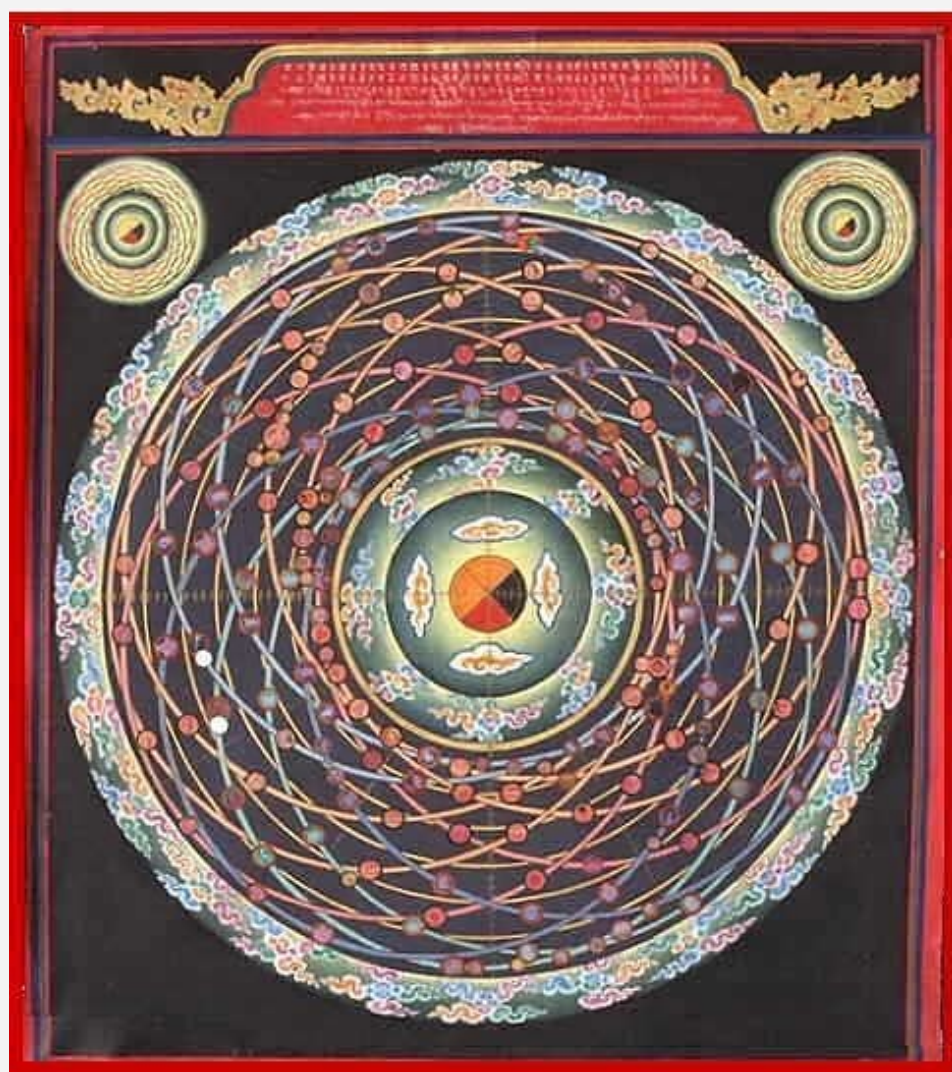
Men teksten er først og fremmest en åndelig og metafysisk belæring, der viser, hvordan alle fænomener i universet er forbundet med hinanden.

Ordet "Kalachakra" betyder "Tidens Hjul", og meget af Kalachakra-teksten omhandler tid: fra planetare og årstids-cykluser på det ydre plan, til åndedrætsrytmer, hormonelle cykluser og de subtile energiers cykluser i det psykofysiske legeme, samt ophævelse af tid – det at gå hinsides tid og rum – ved hjælp af åndelig praksis.

Kalachakra Tantra består af fem kapitler

Det ydre Kalachakra beskæftiger sig med makrokosmos, dvs. det ydre univers og dets tidscykluser, det, der iflg. tibetansk astronomi er universets centrum: Mount Meru, de fire store kontinenter, de otte mindre kontinenter, stjernekonstellationer, planeterne og de tidscykluser, som disse skaber mht. år, måneder, dage, timer osv., de fem elementer, plus et sjette element: Visdom, samt de fem sansers sanseobjekter, og objektet for den sjette sans: Dharma.

Det Indre Kalachakra beskriver de seks eksistensplaner (de seks planer i universet eller i denne dualistiske verden, hvor det er muligt at inkarnere: guderne, halvgudernes, menneskenes, de sultne ånders, helvederne og dyrenes eksistensplan), de væsener, der er inkarnerede der og hvorfor, forbindelsen mellem krop og sind, chakraerne, de subtile energier og kanaler, og forbindelsen mellem planetenergier, sindet og det psykofysiske legeme. Fx hvordan

den subtile energi i legemet bevæger sig synkront med de ydre planeters bevægelser, hvordan vi tiltrækker det, vor underbevidsthed består af, og hvordan vores ydre univers er en manifestation af det, der foregår i vores indre.

Det Alternative Kalachakra

Tekstens tre sidste kapitler beskæftiger sig med indvielser, kraftoverførsler og tantriske praksisser til at rense sindet, chakraerne og det subtile legeme, og beskriver også det oplyste menneskes 32 store og 80 mindre kendetegn, samt en sådan persons kraft til at påvirke det ydre univers.

4: Den tibetanske læge har også andre diagnostiske metoder til at undersøge om sygdommen skyldes tilstedeværelse af negative ånder, magi eller patientens egen, måske ubevidste, negative tænkning.

Fx er der en form for puls-diagnose, der kaldes for "spøgelses-puls", hvor man, gennem en særlig element-puls-diagnose kan afgøre, om der er ånder til stede, og hvilken kategori ånd eller magi det drejer sig om. Ligeledes kan en særlig urin-diagnose også vise tilstede-

værelsen af ånder.

Kilder

Cornu, Philippe, "Tibetan Astrology" (Shambala 1997).

Desi Sangye Gyatso, "The White Beryl" (Wisdom Publications, 2001).

Drungtso, Dr. Tsering Thakchoe, "Tibetan Medicine – The Healing Science of Tibet".

Kalsang, Jhampa, "Tibetan Astro Science" (Tibet Domani, Italy, 2000).

Privat undervisning: 1980-1984: Dr Ngodup Tsering-Dinggang (tibetansk læge og astrolog), og 1999-2003: Mrs. Tsering Dölma Drungtso (tibetansk astrolog).

Tsarong, T. J., "J. G. Dhagthon and L. Chompel: "Foundations of Tibetan Medicine according to the Gyud-Zhi", Dharamsala, Indien: Tibetan Medical Centre, 1981.

Wallace, Vesna A., "The Inner Kalachakra – A Buddhist Tantric View of the Individual". (Oxford University Press, 2001).

Wallace, Vesna A., "The Kalachakra Tantra – the Chapter of the Individual together with the Vimalaprabha". (Treasury of Buddhist Sciences Series. Columbia University's Center for Buddhist Studies and Tibet house US, 2004).

INVITATION TIL GENERALFORSAMLING

Dato: torsdag den 9/3 2017

Tid: Kl. 16:00

Sted: Restaurant Himalaya

Herluf Trolles gade 5

1052 Kbh. K

Dagsorden

Ad 1. Valg af referent og dirigent

Ad 2. Årsberetning

Ad 3. Regnskabsaflæggelse

Ad 4. Fastsættelse af kontingent

Ad 5. Valg af bestyrelse

Ad 6. Valg af suppleanter

Ad 7. Valg af revisor

Ad 8. Indkomne forslag

Alle medlemmer er velkommen.

Giv en julegave med mening

Find den i vores web-butik:
<http://dstk.dk/butikshop/>

Du kan også købe vores varer på Christianias Julemarked
i den Grå Hal, den 18., 19. og 20/12 2016 kl. 12:00 - 20:00

HIMALAYA

Tibetansk & Nepalesisk køkken

Tibetan & Nepalese Food

with
Good Price!!!

**Menu with
one course,
two courses and three courses
with reasonable price!**

Please, come and taste !

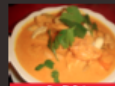
Opening time

Monday to Saturday @15:00 to 23:00

Herluf Trolles Gade 5, 1052 København K.

Phone : 33 32 37 08

E-mail: himalaya_rest@yahoo.com

maharjanb@gmail.com

webpage: www.himalayarest.dk

Tibetansk Astrologi

Tibetansk Fødselshoroskop, inkl. Års- og Retningshoroskop, Planet-perioder og en tibetansk Månekalender (ca. 50-55 sider): 1200,00 Kr.

Tibetansk Fødselshoroskop, uden Års- og Retningshoroskop, Planet-perioder og tibetansk Månekalender (ca. 40 sider): 1000,00 Kr.

Tibetansk Års-horoskop, inkl. Retningshoroskop, Planet-perioder og en tibetansk Månekalender (ca. 20 sider): 700,00 Kr.

Tibetansk Parhoroskop: 500,00 Kr.

Tibetansk Retningshoroskop: 100,00 Kr.

Astrolog

Grethe Sørvig

telefon: +45-20 30 38 18

E-mail: grethesorvig@gmail.com

www.tibetanskastrologi.dinstudio.se

Har du husket medlemskontingentet?

Hvis du finder dit medlemsnummer nedenfor har du ikke
betalt for 2016

- Hvis du har betalt efter, at redaktionen har modtaget listen, eller dit
medlemsnummer fejlagtigt er kommet med på listen, skal du selvfølgelig
bortse fra det. -

2	6	22	40	52	56	59	63	65	67
78	81	100	112	114	117	129	131	140	142
150	180	183	185	201	235	241	259	262	282
285	298	300	306	341	345	346	348	366	375
391	410	413	427	428	460	496	512	540	569
634	652	663	694	724	758	795	822	853	926
976	985	1001	1017	1035	1036	1039	1057	1074	1091
1100	1107	1114	1121	1128	1129	1177	1190	1193	1222
1228	1231	1240	1247	1253	1256	1266	1268	1281	1290
1296	1302	1303	1306	1309	1310	1318	1320	1331	1332
1339	1343	1356	1359	1362	1363	1364	1365	1369	1370
1379	1381	1382	1383	1386	1393	1398	1400	1401	1431

জৈ.অঃ.কুঁ.বহু.শ্রু.স্ব.বহু.বী.কুঁ.কুঁ.

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur

*ønsker alle medlemmer
en
Glædelig Jul
og
et lykkeligt og fredeligt
Nyt År!*

Tak for Jeres støtte!

ISSN: 1397 - 9248

Tryk: LaserTryk, Aarhus

Dansk Selskab for Tibetansk
Kultur
Jansvej 12, 2. tv.
2300 København S
Danmark

Tlf.: +45-20 30 38 18
E-mail: dstk.info@gmail.com
Web: www.dstk.dk

